

„Ahhoz, hogy Franklin Graham (Billy Graham fia) igehirdetés-sorozata, illetve a vele együtt szolgáló hazai és külföldi énekegyüttesek bizonyoságtelege célt érhesen, komoly háttérzolgáltatásra van szükség. Hívogatni kell a Reménység fesztivál alkalmaira.”

Éppen most, és pont te! ▶ 5. oldal

„Édesanyám 1912. február 12-én, azaz napra pontosan egy időben született Túrmezei Erzsébettel. Talán ezért is éreztem őt mindig is közel magamhoz.”

Határok nélküli testvériség ▶ 13. oldal

„Odaszánt élet nélkül csak egy karitatív, jóléti szervezet leszünk a többi között. Márpedig az egyház minden szeretetmunkájának, tanítói szolgálatának csak akkor van értelme, ha a »keresztény pluszt« is nyújtja.”

Kép és kerete ▶ 13. oldal

Intermezzo képekkel ▶ 3. oldal

Anyá csak egy van ▶ 5. oldal

100 éve született Ottlik Géza ▶ 6. oldal

Compact Disco ▶ 7. oldal

Püspöki panoráma ▶ 8–9. oldal

Kirekesztés, elfogadás... ▶ 14. oldal

Önkormányzat által fenntartott gimnáziumba nyertek felvételt – lutheránus intézményből ballagtak el múlt pénteken a pestszentlőrinci Szešlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium végzős középiskolásai.

▶ Ballagási összejövésünk a 3. oldalon

Rogate vasárnapján

■ KÁKAY ISTVÁN

„Szüntelenül imádkozzatok!” – szólította föl Pál a thesszalonikaikat jól ismert, tömör mondatával hozzájuk intézett első levelében. Nem csoda, hogy *Útmutatónkban* ezt az ígét találjuk Rogate vasárnapján.

Vajon mire intene bennünket, magyarországi evangélikusokat Pál, ha ma nekünk írna levelet? Mire hívná föl a figyelmünket? Lehetséges, hogy ugyanezt az egyszerű, rövid, ám nagy erejű mondatot küldené nekünk útmutatásul, hogy soha ne feledkezzünk meg erről a kötelességünkről, mely örök kapaszkodónk, mindig rendelkezésre álló segítségünk a bajban, és hitet erősítő, kimeríthetetlen reményforrásunk az öröm óráiban is. Az imádság a másokra nyitott remény és az Istenre nyitott szív.

Még mindig nem ismerjük ugyan a 2011-es népszámlálás adatait, nem látjuk pontosan, hogy az elmúlt tíz esztendő, a rendszerváltás utáni második évtized alatt egyházunk népe gyarapodott-e vagy fogyatkozott, ám – számlálva a templomaink padsoraiban vasárnaponként ülőket – nem kell különösebb jóstehetség ahhoz, hogy további létszámcsökkenést valószínűsítsünk.

A népszámlálás adatai arra adhatnak választ, hogy országszerte hányan vallották magukat evangélikusnak, hányan érezték fontosnak, hogy esetleg évek, évtizedek óta nem gyakorolt vallásukat – talán lelkiismeretük szavának engedve, szüleik, nagyszüleik iránti tiszteletből – egyszeri gesztusként megvallják. Megvallják – majd minden marad a régiben.

Vajon mit tettünk, mit tehetünk egyáltalán azért, hogy egyházunk „defenzívából offenzívába” váltsón? Melyek a kitérés pontjaink? Hogyan találjuk meg azokat? Vannak-e lehetőségeink? Melyek ezek? Miként tudunk élni velük? Meddig lehet még a tradicionális módszerekkel, „legkisebb népegyházi” tudatunkkal felszínen maradni? Miként kell váltanunk gondolkodásmódunkon, metodikánkon ahhoz, hogy sikeresebben érijük el és aktivizáljuk passzív híveinket? Miként tudjuk megszólítani és misszionálni azokat a tömegeket, amelyeknek nincsenek evangélikus gyökereik, de élethelyzetük folytán vágnak az örömhírré, keresik a támaszt, a szebb jövő hitét?

Megannyi gyötrő, súlyos kérdés, óriási felelősséggel. Nem kisebb a tét, mint hogy egyházunk létszáma meghaladja-e társadalmi szinten a kritikus három százalékot. A két százalékos köztudottan „elhangyolható” mennyiség, hibahatáron belüli érték, a közvélemény-kutatók, állami vezetők szemében már nem tétel. Társadalmi elismertségünk javítása szempontjából is fontos tehát, hogy a „minőségi munka” mennyiségi növekedést eredményezzen.

Egyházunk közép- és hosszú távú érdekei mindenképpen azt diktálják,

hogy intenzíven törekedjünk egyháztagjaink számának gyarapítására. Korszerű, hatékony struktúrák kialakításával, eredményes módszerek alkalmazásával fordítsuk pozitívrá a negatív tendenciákat. Reméljük a minőség és a mennyiség gyümölcsöző kölcsönhatásának megvalósulását. Higgyünk küldetésünk erejében!

„Még mindig nem ismerjük ugyan a 2011-es népszámlálás adatait, nem látjuk pontosan, hogy az elmúlt tíz esztendő, a rendszerváltás utáni második évtized alatt egyházunk népe gyarapodott-e vagy fogyatkozott, ám – számlálva a templomaink padsoraiban vasárnaponként ülőket – nem kell különösebb jóstehetség ahhoz, hogy további létszámcsökkenést valószínűsítsünk.”

Az előzőekben felsorolt kérdésekre alighanem egyikünk sem tud minden szempontból egzakt válaszokat adni. Keressük az utakat, próbálunk recepteket írni, de eddigi eredményeink nem igazolják, hogy saját erőnkkel meg tudnánk oldani súlyos feladatunkat. Látunk biztató jeleket, akadnak elismerést érdemlő részeredményeink, de átfogó, megnyugtató megoldást nem találunk – többek között azért sem, mert széles összefogás helyett még most is gyakran vezérli döntéseinket egyéni vagy csoportérdek, s ez széthúzáshoz, csekély erőink szétforgácsolásához vezet. Az összefogás megteremtéséhez Isten segítségére van szükségünk.

Imádkozunk tehát, testvéreim, kitartó buzgalommal egyházunk szebb jövőjéért! Hogy kérdéseinkre válaszokat kapjunk, hogy élni tudjunk a kínáló lehetőségekkel, és mindannyian hatékonyan szolgálhassuk egyházunk ügyét ott, ahová Istenünk állított bennünket.

Az sem véletlen, hogy Urunk kit mikor hová rendel. Ebben az esztendőben, amikor az általános tisztújítás folyik egyházunkban, érdemes fokozottan figyelni arra, hogy felelősen döntsünk, egyházunk érdekeit mindig szem előtt tartó tisztségviselőket, rátermett vezetőket, felügyelőket, képviselőket válasszunk azokba a testületekbe, amelyek egyházunk jövőjét fogják formálni a következő hat évben.

Vegyük észre az olykor apró jeleket, rejtett üzeneteket, amelyek segítségével képesek lehetünk arra, hogy ne a rutin, a megszokás, hanem a valódi tartalom, a benső értékek mentén válasszunk.

Építsük egyházunkat erős, összetartó, szeretetben élő közösséggé! Ezért (is) imádkozunk szüntelenül!

A szerző a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója

Az egyházzene ünnepe

▶ Orgonaszenteléssel és egyházkerületi kórustalálkozóval ünnepelte Cantate vasárnapját (május 6.) a hegyeshalmi evangélikus gyülekezet. A délelőtti istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szentelte fel a gyülekezet teljesen felújított orgonáját, délután pedig – az egyházkerület hat egyházmegyéjének képviselőjében – hat kórus mutatkozott be a teljesen megtelt hegyeshalmi templomban.

FOTO: ADAMI MARIA

Miután 1850-ben felépítette templomát a hegyeshalmi egyházközség, hamarosan megrendelte Klöckner Károly orgonaépítőtől az egy-

nuális, pedálos, tizenkét regiszteres, csúszkaladás rendszerű orgonát. Több kisebb-nagyobb javítás és felújítás után legutóbb 1948-ban

végeztek komolyabb javítást a hangszeren.

Az alig százötven fős gyülekezet 2010 áprilisában figyelt fel az *Evangelikus Életben* megjelent felhívásra, amelyben az egyházzenei bizottság orgonafelújításra hirdetett pályázatot. Az egyházközség – félmillió forint önrészt vállalva – ezen a pályázaton egymillió-hétszáz ezer forintot nyert, és Hegyeshalom Nagyközség Önkormányzata is ugyanilyen összegben nyújtott támogatást a gyülekezetnek. Múlt év januárjában készült el az orgona restaurálási terve, amelynek alapján a felújítás zöld utat kapott.

A 642 sípot tartalmazó hangszer Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szentelte fel, aki Cantate vasárnapjának alapigéje – Jel 14,1–5 – alapján mondta el igehirdetését.

Már az ünnepi istentiszteleten is szolgáltak a találkozóra érkezett kórusok, a liturgiában ugyanis nem gyülekezeti énekek, hanem kórusművek szerepeltek. Délután aztán az énekkarok saját műsorát hallgathatták meg az érdeklődők.

Csákvárról, Sopronból, Szombathelyről, Veszprémből, Kaposvárról és Mosonmagyaróvárról érkeztek kórusok a találkozóra. Értékelésükre három szakember vállalkozott: dr. Kamp Salamon, a Lutheránia énekkar karnagya, Kendeh K. Gusztáv, az evangélikus egyházzenei bizottság elnöke és Ludván Istvánné, a hegyeshalmi gyülekezet kántora. A színvonalas műsor végén a zsűri úgy döntött, hogy a Weltler Jenő-plakettet a szombathelyi kórus kapja – a többiek emléklapot és emlékkönyvet vehettek át.

■ KISS MIKLÓS

Az Ön 1%-ából sokan tanulhatnak

Támogassa adója 1%-ával a Magyarországi Evangélikus Egyház oktatási intézményeit.

A bevezetőtörténet technikai száma: 0035

A bevezetőtörténet címe: Magyarországi Evangélikus Egyház

www.evangelikus.hu

Álláshirdetés

A győri Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium a 2012/13-as tanévtől fizika vagy fizika-bármely szakos középiskolai tanárt keres. Érdeklődni az intézmény igazgatójánál, a 96/510-172-es telefonszámon lehet.

A *Farkasréti ökumenikus esték* következő alkalmán, május 14-én, hétfőn 18.30-kor *Gulybán Gergely* görög katolikus egyetemi lelkész *Papi hivatalos a 21. században* címmel tart előadást és vezet beszélgetést. Helyszín: evangélikus-református templom, Budapest XI. ker., Német-völgyi út 138. Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt!

HIRDETÉS

Meghívó családi csendeshétre

Családi csendeshét lesz a piliscsabori Béthel Evangélikus Missziói Otthonban június 25–30. között a Budai és a Pesti Egyházmegye szervezésében. Téma: *növekedés a hitben, keresztyén nagykorúság*. A délelőtti áhítatok, beszélgetések alapjául *Az új reformáció* című könyv néhány fejezete szolgál. Délután evangélikus gyülekezeteinkből hallunk jó példákat, illetve személyes bizonyágtételek által gazdagodhatunk. A napot esténként evangélizációval zárjuk. Gyermekeknek, fiataloknak külön programokat is biztosítunk. Szervező lelkészek: *Horváth-Hegyi Olivér* és *Hulej Enikő*.

Részvételi díj 16 800 Ft (14 év alatt 8400 Ft). Részletes program: <http://www.evangelikus.hu/Members/ehulej/csendeshet-piliscsaban>.

Jelentkezni június 11-ig lehet e-mailben (eniko.hulej@lutheran.hu) vagy telefonon (20/824-3397). Szeretettel várjuk!

HIRDETÉS

Ökumenikus lelkészi missziói konferencia

Felhívjuk az érdeklődők szíves figyelmét, hogy idén is megrendezzük a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) lelkészi missziói konferenciáját június 25–29. között (hétfő vacsorától péntek ebédig) a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban.

A konferencia témája: *evangélizáció ma*. Részvételi hozzájárulás a konferencia teljes időtartamára 13 000 Ft/fő. Jelentkezni lehet a MEÖT honlapján található jelentkezési lapon, az 1/371-2690 telefonszámon 9–16, pénteken 9–14 óra között vagy az admin@meot.hu e-mail címen; utóbbi esetben e-mailben küldünk jelentkezési lapot.

A kitöltött jelentkezési lapokat kérjük visszaküldeni az Ökumenikus Missziói Konferencia, 1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3. címre vagy az 1/371-2691-es faxszámra vagy az admin@meot.hu e-mail címre. *Jelentkezési határidő: 2012. május 15.*

Kedvezményes üdülési lehetőségek Balatonszárszón

A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon a következő kedvezményes üdülési lehetőségeket kínálja.

Főszezonban

Július 2. – augusztus 27. között heti turnusokban (a turnusok hétfőtől hétfőig tartanak).

Részvételi díj: felnőtteknek (14 év felett) 37 800 Ft/fő/7 éjszaka (18 éves kor felett + 380 Ft/fő/nap idegenforgalmi adó); gyerekeknek (3–14 éves kor között) 18 900 Ft/fő/7 éjszaka; 3 éves kor alatt ingyenes.

Utószezonban

Augusztus 29. – szeptember 1. között (3 éjszaka)

Részvételi díj: felnőtteknek (14 éves kor felett) 14 100 Ft/fő/3 éjszaka (18 éves kor felett + 380 Ft/fő/nap idegenforgalmi adó); gyerekeknek (3–14 éves kor között) 7500 Ft/fő/3 éjszaka; 3 éves kor alatt ingyenes. *Szeptember 3–10.* (7 éjszaka)

Részvételi díj: felnőtteknek (14 éves kor felett) 32 900 Ft/fő/7 éjszaka (18 éves kor felett + 380 Ft/fő/nap idegenforgalmi adó); gyerekeknek (3–14 éves kor között) 17 500 Ft/fő/7 éjszaka; 3 éves kor alatt ingyenes.

Az árak a teljes ellátás (reggeli, ebéd, vacsora) és a szállás díját is tartalmazzák.

On-line foglalás honlapunkon, a <http://balatonszarszo.lutheran.hu> címen lehetséges. Érdeklődni a 20/824-6389 telefonszámon lehet. Mindenkit szeretettel várunk!

HIRDETÉS

Missziói konferencia

„Elég neked az én kegyelmem”

Missziói konferencia lesz az Evangélikus Missziói Központ szervezésében július 1-jétől 4-éig a piliscsabori Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. Szolgálattévők: *Szemerei János* püspök; *Orbán Attila* misszionárius lelkész, Szárazd; *dr. Molnár Róbert*, Kükölyháza polgármestere; *Zsarnai Krisztián* nyíregyházi lelkész; *Hadady Zsombor* missziós munkatárs, Szárazd; *Szemerédi Bernadett*, *Badin Ádám*, *Burovincz Laura*, *Joób Emese* és *Bólya Mátyás* előadóművészek; valamint a *Rádiómisszió* munkatársai.

Részvételi díj: 6800 Ft, tízéves kor alatt 3800 Ft. (A részvételi díj támogatott. Aki tud, adjon többet, hogy vendégül láthassunk olyanokat is, akiknek nincs lehetőségük a részvételi díj kifizetésére.)

Jelentkezési határidő: június 15. Jelentkezni lehet postai úton, telefonon vagy e-mailben a következő címen: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38–40.; telefon: 1/400-3057; e-mail: evmis@lutheran.hu.

Látni a távlatot

Beiktatták a Fejér-Komáromi Egyházmegye régi-új tisztségviselőit

► Újra bizalmat kapott a gyülekezetektől *Szarka István*, a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye esperese és *Mészáros Tamás* egyházmegyei felügyelő. Fogadalomtételükre, a többi tisztségviselőével együtt, május 4-én került sor a csákvári templomban.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

A régi-új felügyelő és az őt beiktató régi-új esperes kézfogása

Az esperest *Bencze András* és *Kadlecik Zoltán*, a szolgálati ideje szerint legidősebb, illetve legfiatalabb lelkész iktatta be hivatalába. Az igehirdetés szolgálatát *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke végezte.

Magasság és mélység, ünnep és hétköznap szoros összetartozásáról beszélt Mt 17,1–9 alapján tartott prédikációjában a püspök. „Nagy ajándék, hogy az ember időnként feljuthat a csúcra, láthatja a távlatokat – fogalmazott. – De Jézus azt kéri tőlünk, hogy menjünk le. A remény hírnökeként kell lemenünk. Ez a küldetésünk.”

Az ünnepi istentiszteletet szeretetvendégség követte. Itt többek között

Katonáné dr. Venguszt Beatrix, Csák-

vár polgármestere köszöntötte a vendégeket, majd gratulált Mészáros Tamás újraválasztott egyházmegyei felügyelőnek, aki egyben a község alpolgármestere is.

■ A. M.

Felszabadítva a szolgálatra

Esperes- és felügyelőiktatás Győrújbaráton

► Az egyházmegye elnökségének ünnepélyes iktatására gyülekeztek a hívek május 5-én a győrújbaráti templomban. A Győr-Mosoni Egyházmegye újjáválasztott esperesét, *Kiss Miklós* mosonmagyaróvári lelkészét *Koháry Ferenc* és *Karsay Lajos* lelkészek iktatták be hivatalába. Az istentiszteleten *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését.

A papi pad előtt *Kiss Miklós* esperes és *Rátz András* egyházmegyei felügyelő

Az első diakónusok megválasztásának történetét elevenítette fel ApCsel 6,1–7 alapján tartott prédikációjában *Szemerei János*. „Az egyházban szükség van a munkamegosztásra – mondta –, azért, hogy egyes embereket felszabadítsunk a legnemesebb szolgálat végzésére.” Majd hangsúlyozta: „Az egyházmegye egy közigazgatási szint: azért van, hogy a gyülekezetekben jól

folyjon a munka; hogy az igeszolgálat minél tisztábban, minél jobban hangozzék. Az egyházban mindennek erre kell irányulnia.”

A közgyűlésen elhangzott esperesi székfoglalójában *Kiss Miklós* felsorolta azokat a kihívásokat, amelyekkel ma szembe kell nézniük az egyházi szolgálatban állóknak. Ilyen többek között a szekularizáció, az

elgyházatlanodás, a kisközösségi élet megszűnése, az elmagányosodás, az értékválság és az embertársaink iránti közöny. „Tudom, hogy erőm és tudásom kevés. Segítséget az Úrtól várok. De szükségem van a mellettem, velem szolgálók támogatására is” – mondta a régi-új esperes.

Rátz András győrújbaráti felügyelő első alkalommal állhatott beiktatót egyházmegyei felügyelőként gyülekezetének tagjai elé. Beszédében személyes élettörténetéről szőtt néhány szót, majd terveire tért ki. „Azon fogok munkálkodni, hogy segítsék a gyülekezeteket, hogy ne tudják tölteni küldetésüket. Szeretném az egyes gyülekezeteket közelebb hozni egymáshoz” – fogalmazott.

A köszöntések sorában jókívánságait fejezte ki többek között *Sólyom Tibor*; az előző ciklus egyházmegyei felügyelője, *Karsay Lajos* helyi lelkész, *Bence Imre* budavári esperes-lelkész és *Kissné Kárász Rózsa*, a kerület másodfelügyelője. Az esperesnek és elnöktársának gratulált *Juhászné Árpási Irma* győrújbaráti és *Nagy István* mosonmagyaróvári polgármester is.

A helyi gyülekezet jóvoltából az ünnepélyes gazdagon terített asztalok mellett folytatható, a különböző helységekből érkezett résztvevőknek alkalmat kínálva a gyülekezeti kapcsolatok elmélyítésére is.

■ ADÁMI MÁRIA

Örömkoncert Érden

Bach, *Vivaldi* és francia romantikus szerzők orgonaművei csendültek fel *Csizmadia Márta* művésznő előadásában május 6-án este az érdi evangélikus templomban. A missziós koncertet a zenéhez illő természeti képek, kitűnített bibliai idézetek kísérték. Ezek egyrészt Isten dicsőségét hirdették, másrészt az elveszett, kereső ember számára mutatták az utat, az élet megoldását – Jézus Krisztus elfogadásával. „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek” (Mt 11,28) – ezzel a jézusi hívogatással kezdte két zenei blokk között áhítatát *Labossa Péter* lelkész, mintegy megerősítve a koncert üzenetét. Találó volt az előadás címe – *Örömkoncert* –, mert valódi, szívbeli örömet élhettek át a résztvevők Isten jelenlétében.

■ NAGYPÁL SZILÁRD felvétele

Éppen most, és pont te!

Nőkonferencia – négy héttel a Reménység fesztivál előtt

► Már csak huszonhét nap és nyolc óra választ el bennünket a nagy eseménytől – kezdte előadását **Fábián Sándor** baptista lelképásztor május 5-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának templomában tartott női konferencián. Mire olvasóink ezt a beszámolót olvassák hetilapunkban, addigra az utak mellett már megjelennek az óriásplakátok, és időben természetesen még közelebb kerül hozzánk június 1-je, a **Reménység fesztivál** nyitóestje. Hogy mit is takar az elnevezés és a háromnapos rendezvénysorozat, arra az a közel százötven, különböző felekezetekből összegyűlt nőtestvér kaphatott részletes választ, aki a múlt szombaton részt vett a **Billy Graham Társaság** által – kifejezetten nőknek – szervezett együttléten.

A konferencia szervezői nem csupán tájékoztatni szerették volna a közeljövő eseményeiről az asszonyokat, hanem küldetésükre is emlékeztetni akarták őket. Ahhoz, hogy **Franklin Graham** (**Billy Graham** fia) igehirdetés-sorozata, illetve a vele együtt szolgáló hazai és külföldi énekegyüttesek bizonyoságtétele célt érhesse, komoly háttérzolgálatra van szükség. Hívogatni kell a Reménység fesztivál alkalmaira, bátorítani az Istentől távol élőket, könyörögni értük, hogy vágy ébredjen a szívükben, főként pedig imádságban hordozni azokat, akik előtt még nem tártult fel a Krisztus titka.

A közös szolgálat erejére hívta fel a figyelmet **Texas Reardon**, a fesztivál társigazgatója, aki az alkalom elején köszöntötte az egybegyűlteket. A Billy Graham Társaság munkatársai nem szeretnék a magyarokra kényszeríteni módszereiket, hanem velük együtt, hazai gyülekezetekkel karöltve kívánják megszólítani a Krisztus-hit nélkül élő magyarokat.

„Nem állna jól nekem Saul páncélja” – utalt viccesen ugyanerre **Fábián Sándor**. A váratlanul megbetegedett **Art Bailey** helyett ugyanis neki kellett előadóként is „beugrania”. Bár az amerikai testvér vázlatára építette tanítását, a magyar valóságra hegyezte ki, saját lelképásztori tapasztalataira alapozva osztotta meg gondolatait, látását hallgatóságával. A bibliai Gedeon példájára hivatkozva bátorított. (*Gedeont a Szentírás erős férfinak nevezi, miközben ő magát jelentéktelennek érezte.* – A szerk.)

„Előfordul, hogy Isten többet gondol rólad, mint sejtened” – kezdte magyarázatát **Fábián Sándor**, utalva ezzel a női konferencia című választott (*Éppen most? Pont én?*) kérdésekre: Isten használni akar mindenkit. És nem véletlen semmi sem az életben: sem az, hogy hol él az ember, sem az, hogy mikor.

Az alkalomra szóló meghívón hasonló bátorításként állt az *Eszter könyvéből* származó idézet: „*Ki tudja, talán éppen e mostani idő miatt jutottál királyságra.*” (Eszter 4,14) Istennek erős férfiakra és erős asszonyokra van szüksége.

De hogyan lesz valaki erős? **Fábián Sándor** – a Billy Graham Társaság által kidolgozott tematikát felhasználva – két pontban válaszolt erre a kérdésre. 1. Meg kell ragadni Isten ígétjét; 2. meg kell ragadni Isten kezét. Az izmos keresztény élet titka nem más, mint hogy Isten szavából táplálkozik naponta, és – élete próbatételei közepette is – ráhagyatkozik az ő gondviselésére, vezetésére. A Krisztus ereje által megerősödött hívó ember alkalmas aztán arra, hogy küldetését betöltse.

Női konferencia lévén természetesen a nők sem maradhattak csendben. Annyira nem, hogy még

a dicsőítés, közös éneklés szolgálatát is egy „fiútlán hangú kórus”, a **Boyzless Voice** együttes leányai vállalták magukra. Jó volt tapasztalni, hogy nem csupán a szép számban jelen lévő fiatal nők, hanem az idősebb generáció tagjai is lelkesen énekeltek az Istent magasztaló spirituálékat, evangéliumi dalokat.

Gere Lilla, a Reménység fesztivál női bizottsága pünkösdi tagjának feladata kifejezetten az volt, hogy **Eszter** példája nyomán „lelkessíts” az asszonyokat, és bátorítsa őket küldetésük vonakodás nélküli betöltésére. Az előadását követő csoportbeszélgetéseken minden részt vevő asszonynak lehetősége kínálkozott arra, hogy megoszthassa gondolatait a többiekkel.

E sorok írójának – mint a konferencia háziasszonyának – abban a kiváltságban volt része, hogy külön is elbeszélgetett **Texas Reardon**nal, a Reménység fesztivál társigazgatójával. **Reardon** már hosszú ideje szolgál a Billy Graham Társaságnál és készíti elő – az utóbbi években immár a gyermekek – **Ruth**, illetve **Franklin Graham** evangélicációs útjait.

A szó mégis az édesapára terelődött. Nem véletlenül, hiszen a krónikás is **Billy Graham** legelső magyarországi látogatása alkalmával, 1977 nyarán jutott tudatos hitre. Amikor **Reardon** úrnak kezdtem beszélni arról, hogy ma már csodálkozom, milyen egyszerű volt az az igehirdetés, amely mégis olyan elementáris erővel hatott rám, a szavamba vágott, és furcsa csillagással a szemében mondta: „A Grahamek nem tudnak »jól« prédikálni. Beszédjük nem nevezhető ékesszólásnak. Csak azt tudom, mert tapasztalom, hogy Isten Lelke »fúj át« a szavaikon.”

Talán sokan szkeptikusak a Reménység fesztivált illetően. Ha nekünk, magyar keresztény egyházaknak nem sikerül, miért éppen egy külföldi, egy amerikai evangélicizációja rázna fel kiábrándult, közönyös népünkre? Nos, máris sokunk tapasztalata lehet, hogy a Reménység fesztivál munkatársainak a szavain, életén keresztül is érzékelhető a „Lélek szele”.

Ezt tapasztalhatták meg a május 5-i nőkonferencia résztvevői is, akik új elszánással indulhattak vissza gyülekezeteikbe Debrecenről Győrig, Szentestől a nógrádi, borsodi falvakig, hogy Krisztus ismeretének illatát terjesszék. Ahogyan az alkalom végén, a záróadásban is hangzott a jól ismert igever: „*De hála legyen Istennek, aki a Krisztus ereje által mindenkor diadalra vezet bennünket, és ismeretének illatát terjeszti általunk mindenütt. Mert Krisztus jó illata vagyunk Isten dicsőségére mind az üdvözülők, mind az üdvözülők között...*” (2Kor 2,14–15)

■ B. PINTÉR MÁRTA

A Boyzless Voice

Fábián Sándor baptista lelképásztor tanít

B. Pintér Márta evangélikus lelkész, a nap háziasszonya

„Nagy ereje van az igaz ember buzgó könyörgésének”

Texas Reardon, a Reménység fesztivál társigazgatója

„Mert Krisztus jó illata vagyunk” (a kép bal szélén Gere Lilla)

Anya csak egy van

Asztali beszélgetés Vámos Miklóssal és Gáncs Péterrel

► Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítványa a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve évek óta igyekszik az egyházi és világi gondolkodók, közéleti személyiségek, művészek számára fórumot biztosítani gondolataik cseréjére. Május 3-án **Gáncs Péter** evangélikus püspök és **Vámos Miklós** író disputáját hallgathatták az érdeklődők.

A neves íróval anyák napja közeledtével az *Anya csak egy van* című könyve kapcsán beszélgetett a Magyarországi Evangélikus Egyház elnökpüspöke, **Gáncs Péter** és a rendezvénysorozat állandó házigazdája, az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány kuratóriumának elnöke, **Galambos Ádám**.

Az említett könyv a kilencvenes években jelent meg először, és az idei könyvfesztiválon immár a harminckilencedik kiadását veheti kézbe az olvasó. A kötet a szerző édesanyjának története alapján mutatja be a mániás depresszióban szenvedő édesanyák sorsát, az író szándéka szerint azt sugallva, hogy akármilyen nehéz egy ilyen súlyos beteggel, még mindig jobb, mint teljesen anya nélkül.

A sokszor nyers, de soha nem öncélúan durva nyelvezetű kötet kapcsán felmerült a beszélgetés során, hogy mit is jelent a „Tiszteld apádat és anyádat” parancsolat. A püspök kifejtette, milyen káros tévedések és félreértelmességek forrása még ma is ez a parancsolat, hiszen nem a kisgyermekeknek szól elsősorban, hanem a felnőtteknek.

A lendületes, sokszor humorral fűszerezett beszélgetés során komoly és könnyedebb témák váltogatták egymást. Szóba került többek között az iskolai kötelező olvasmányok kérdése. Az író ezzel kapcsolatban megjegyezte: Az olvasmány ne legyen kötelező! Ha egy könyv rosszkor kerül egy fiatal kezébe, egy életre elmehehet tőle a kedve. Az irodalom étel, ami ha nem ízlik, nem szabad erőltetni, hanem keresni kell olyat, ami az ínyünkre van.

■ Szöveg és fotó: KISS TAMÁS Evangélikus.hu

HIRDETÉS

LÉT-meghívó

A pestszentlőrinci evangélikus gyülekezet Lőrinci Érdeklődők Teaháza (LÉT) szeretettel hív minden érdeklődőt következő alkalmára május 13-án (vasárnap) 16 órára, amelyen **Kőszeghy Miklós** történészprofesszor tart előadást *Isten és istenek az Ószövetség világában* címmel.

Helyszín: 1183 Budapest, Kossuth tér 3. (evangélikus gyülekezeti terem). Megközelíthető az Üllői úton, illetve az 50-es vilámmal.

FOTÓK: KALÓCSAI RICHÁRD

▶ Február 11-én a *Compact Disco* nevű együttes nyerte meg az *eurovíziós dalfesztivál* hazai versenyét, befutott együtteseket utasítva maga mögé *Sound of Our Hearts* című számával. A *Szívünk hangjának szövege és zenéje mély és igaz hitet tükröz egy jobb világról, de ez önmagában még aligha indokolna többszázhetes terjedelmet. Miért kértünk mégis cikket a Compact Discóról? Természetesen azért, mert az együttes énekese (Walkó Csaba) és édesapja (B. Walkó György) egyaránt szorosan kötődik egyházunkhoz: Csabi Hidegkúton konfirmált, életének elválaszthatatlan része a keresztény hit, édesapja pedig presbiter, az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottságának tagja, aki vélhetően mindent tud Csabáék sikereiről és küzdelmeiről. – A szerk.*

Nehéz szülőnek a fia sikeréről írni, még akkor is, ha egyébként az írás volt évtizedeken át a kenyerem. Az első gondolat az, hogy írjon róla más, olyan, aki nem elfogult. De másként döntöttem, hiszen van mondandóm

Nekem csak Csabi...

bőven: éveken át figyeltük Csabi küzdelmeit saját magával, a vetélytársakkal, a csapat építésével, s most az egész családot magával ragadta a boldogság. A döntőtől függetlenül *beérkeztek*: rendszeresen szerepelnek televíziós műsorokban, ha bármikor bekapcsolom a rádiót, a *Compact Discót* szinte mindig hallom, nem régen rádiós listavezetők voltak.

***

Hogyan is kezdődött? Csabi négyéves volt, amikor a balatoni táborútnál énekelt. Barátaink ma is emlegetik – a hatodik szomszéd is jól hallotta. Nemzetközi környezetben cseperegett: kiküldetésem miatt négy év Románia, négy év Belgrád.

Mintha sztárok lennének...

Pici fiúcska volt, amikor Bukarestből hazalátogattunk. Ott az óvodában mindennap énekelt a román himnusz. Büszkén énekelt a Balatonnál is, nem tudhatta, hogy sok román sem kedvelte ezt a Ceaușescu-féle nemzeti dalt. Azóta le is cserélték a korábbi himnuszokra. Ő viszont kívülről tudta a *Trei culor* emelkedett szövegét és dallamát, zengett a balatoni határ, s a szomszédok is csak a csengő hangra emlékeznek, nem arra, hogy pontosan mit is hallottak. Mi kevéssé voltunk beavtva a dalválasztásba, de nem bántuk, hiszen a műsorán szerepelt sok más dal, köztük a *Modern Talking Cheri Cheri Ladyje*, s utóbb a román himnusz kimaradt a repertoárjából...

Mire hazaköltöztünk, már elmúlt hatéves, s előbb zongorázott, mint írt-olvasott. Nem volt szorgalmas, szívesebben focizott. Később, belgrádi éveink alatt nagyon szigorú és nagyon jó zongoratanárnőhöz került, aki ellenőrizte, hogy mi van a táskájában, s ha meglátta a focipöttyöt, még szigorúbb lett. Csabi nagyon félt tőle, de megtanulta a leckét.

Egyik vizsgáján a zárt ajtó mögött szurkoltam neki. Nehéz darabot játszott.

Mellém lépett egy ismeretlen zongoratanár, ő nyugtatott meg: ritka dolog – mondta –, hogy igazán örömmel hallgatom más növendékét.

Itthon aztán a zongoraleckék helyett előbb a klarinét, aztán a klasszikus dob, végül az ének következett a kőbányai dzsessziskolában, de a komolyzenétől sem távolodott el. Igaz, a focitól sem.

Ekkortájt konfirmált. Nagyon hitt abban, hogy ha sokat imádkozik, nem maradhat el a siker. Így is történt, ám bár nem akkor, hanem sok év elmúltával. Egy bölcs mondás szerint „A siker: túlhaladott kudarcok sorozata”.

Mi, szülők természetesen felháborítónak tartottuk, amikor nem jutott be a *Megasztár* nyolcas döntőjébe. Úgy éreztük, nagyon igazságtalan a zsűri, hiszen nem csak szerintünk volt a fiunk jobb a vetélytársánál. Még Csabi vigasztalt minket. Elmondta: *Presser Gábornak* köszönheti, hogy annyi lemezt tudtak eladni. Ő ugyanis a nézők figyelmébe ajánlotta a fiunkat. A zsűri egésze azonban másképp gondolta. Utána

viszont egyre többet játszották dalait a rádióban, a jogdíjából szerzett pénzzel pedig a családi ház udvarát alakította át igazi kertté.

***

Amikor Csabi a könnyűzene felé fordult, nem értettem, hiszen alapos zenei műveltsége volt már. Azt hittem, a klasszikus zene igazán megérintette. Mai napig nevetve nézi végig egy videónkat, ahol a közönség lelkesen tapsol neki, én viszont félrefordulva

Compact Disco-öröm – az eurovíziós dalverseny hazai döntőjének eredményhirdetésekor

kesergek. Nagyon igazságtalan voltam. Évek múltán a Liszt-centenáriumi koncert is meggyőzhetett: klasszikus Liszt-dallamokat adtak elő mai hangszereléssel az előadók, köztük a *Compact Disco*. Sokkal korábban kellett volna rájönnöm: ma már nincsenek határok, nincs komoly és komolytalan könnyűzene, csak jó és rossz zene.

Csabi első együttese a *Brownfield* volt, ő toborozta a csapattagokat. Sok koncertet adtak, saját lemezzel, kiadóval... ám szerény sikerrel. Kévs volt a pénz is. Az együttesből többen kiváltak, és megalakították az *Irie Maffiát*, amely már egy nagyobb zenekar volt. Csabi azután a régi jó barát, *Pál Gábor* billentyűssel és egy sikeres DJ-vel, *Benham Lotfival* alakította meg a *Compact Discót*. Ennek immár három éve.

Kevéssé hasonlítanak egymáshoz, eredendően zeneileg is más az ízlésük.

Gábor, akit némi hasonlóság miatt *Maónak* becéznek, valamint a később társuló *Sándor Attila* basszusgitáros ré-

gi csapattag, már a *Brownfield* zenekarnak is tagja volt. A *Beginek* becézett, perzsa származású zenész műfaja a *groove*. Ő sem új fiú, korábban is dolgoztak már együtt egy jól sikerült klipben.

Néha mindannyian indulatosak, de a közös siker elsimitja az ellentéteket. Mao például törni-zúzni tudott volna, amikor egyik koncertjükön rövid ideig nem találta a dzsekijét. Begi egy röpké megjegyzésen háborodott fel szinte végzetesen, Csabi pedig azon, hogy miért neki kell engednie...

Csabi – amint arról a Duna Tv-nek a koncertről szóló filmjében is meggyőződhettem – igazán meg tud határozni. „Hatéves korom óta zenélek. Amikor megérkeztünk, azt gondoltam, olyan, mintha sztárok lennének. Pedig mi inkább egy nagy család vagyunk...” – mondta könnyek között. Igaza lehet, a zenekar körül kialakult egy komoly mag, ma már több ezren lehetnek, akik rendszeresen írnak, véleményt mondanak, biztatják őket.

Ez néha rájuk is fér. Egyik interjújukban azt kérdezte a műsorvezető, hogy ugye már sok ellenfelük van. Mondták, hogy nemigen törődnek velük, de vannak... Az egyik zsűritag azzal méltatta őket, hogy olyanok, mint a *Coldplay*. Utána már rögtön mind többen a híres angol zenekar utánczóinak nevezték őket, hiába mondták, hogy sem a győztes dal, sem ők maguk nem kötődnek senkihez, csak magukhoz. Volt, akinek öltözetük nem tetszett, volt, aki klipjük motívumát kifogásolta, hogy másról is láttak hasonlót. A dalukba viszont aligha tudnak belekötni, mindegyik szívesen játszzák, szívesen hallgatják.

Sokszor elmondták, hogy kevés idejük volt a fesztiváldal megírására. Közös munka, de ha mégis különbséget kell tenni, akkor Csabi írta a zenét, Gábor írta a szöveget, a film Attila munkája, és a végző munkálatokban segítségükre volt *Szakos Krisztián*.

Nem akartak hagyományos szerelmi témához nyúlni. A dalhoz csatolt egyik kisfilmjük a világ tavalyi tragikus eseményeit összegzi, nem kellett sokat keresgélniük. Egyetemes problémáról szól a szöveg, arról, hogy a világon sokan gyűlölködhetnek, de végül minden ellentét áthidalható, csak a szív dallamára kellene hallgatni. Különbözőek lehetnek a szokások, hitek, de az egész világ egy nagy közös falu, s meg kell találni a kulcsot a szívek zárjához.

Ők maguk is ilyenek: van köztük perzsa családi gyökere, van, aki a természetfeletiben bízik és persze van evangélikus, de mindannyian őszintén hívó emberek. Erről szól a daluk, a *Sound of Our Hearts*. Ők már megtalálták a kulcsot egymáshoz és a hallgatókhoz – függetlenül attól, hogy Bakuban, az eurovíziós döntőn május 26-án hányadikak lesznek.

■ B. WALKÓ GYÖRGY

FOTÓK: ZIH ZSOLT (MTVA)

HIRDETÉS

DIGITALSTAND

www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
 Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

Meghívó

Mindenkit szeretettel hívunk a Székesfehérvári Evangélikus Egyházközség temploma felszentelésének 80. évfordulója alkalmából megrendezendő *Örökség és ígélet* ünnepségünkre.

Május 12. (szombat)

10.00: Családi nap, közös gyülekezetismereti játék.
 12.30: Ebéd.
 14.00: Örökség és ígélet – bizonyágtételek hitünk erejéről (közben: kézműves-foglalkozás a gyermekeknek, baba-mama tánc, ringató).
 17.00: Ünnepi megemlékezés – szolgálnak: *Csomasz Tóth Kálmán református énekkar, kaposvári evangélikus énekkar, székesfehérvári evangélikus énekkar*. Igét hirdet: *Szemerei János* püspök. A templom és építőinek történetét *Kiss László* mérnök, gyülekezeti felügyelő és *Kovács Eleonóra* levéltáros, egyházkerületi gyűjteményi felelős ismerteti.

Május 13. (vasárnap)

10.30: Ünnepi istentisztelet – igét hirdet: *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök.
 Cím: 8000 Székesfehérvár, Szekfü Gyula u. 1.

Ahol a jövevények otthonra találnak: az Olaszországi Evangélikus Egyház

▶ Istentiszteletre gyülekeznek az emberek április 25-én, szerdán délután a római Szent Zene Intézetéhez tartozó templomban. Az orgonán a helyi katolikus pap játssza a lutheri korálokat. Kezdetét veszi az Olaszországi Evangélikus Egyház (*Evangelisch-Lutherische Kirche in Italien*, röviden *ELKI*) idei zsinata...

„Nálunk évente egyszer kerül sor zsinatra – világosít fel *Ulrich Eckert* milánói lelkész. – Ilyenkor összegyűlnek az egyházunkhoz tartozó tizenöt gyülekezet képviselői, hogy megvitassák a zárszámadást, a költségvetést és egyéb fontos ügyeket. Az idén választások is lesznek: döntünk a zsinati elnök és helyettese személyéről, a kincstárnoki poszt betöltéséről. Megválasztjuk a konzisztórium három laikus tagját és a különböző bizottságok tagjait.”

A zsinat nyitó istentiszteletén

A zsinat április 25-étől 29-éig tart. Egy négycsillagos hotelben rendezik meg, ahol az Olaszország különböző részeiből érkező résztvevőket el tudják szállásolni. Az ülések a szálloda konferenciatermében zajlanak – szinkrontolmácsolással.

„Az ELKI ma kétnyelvű egyház, amelyben a német vallási és kulturális gyökerek együtt élnek és növekednek az olasz valósággal. Olyan egyház, amely gyülekezetei és a bennük található kultúrák sokszínűsége révén különleges helyet foglal el Európa és Olaszország protestáns egyházai között” – áll a honlapjukon található bemutatkozó szövegben.

Komolyan is veszik mindkét nyelvet – a német és az olasz – használatát az egyházi életben. A zsinaton bemutatott valamennyi dokumentum kétnyelvű, a felszólalások váltakozva zajlanak olaszul és németül. Emellett a – részben az ELKI támogatásával működő – *Claudiana Kiadó* olaszul is hozzáférhetővé teszi a protestáns irodalom alapműveit, például *Luther* és *Bonhoeffer* írásait. *Innario* címmel pedig kiadtak egy kétnyelvű énekeskönyvet, hogy segítsék a gyülekezetek istentiszteleti életét.

Az egyház felépítése

A piciny, körülbelül hétezer tagot számláló olasz evangélikus egyház a reformáció koráig vezetési visszagereit. Az első, betelepült németekből álló lutheránus közösség 1650 körül jött létre Velencében. Maga az egyház – az addig különállóan, egymástól függetlenül létező gyülekezetek összekapcsolódásával – 1949-ben alakult meg. Az ELKI államilag elismert egyházzá 1961-ben vált, 1967-ben pedig alapító tagja lett az Olaszországi Protestáns Egyházak Szövetségének (*Federazione delle Chiese Evangeliche in Italia – FCEI*).

A gyülekezetek elsősorban az országban élő vagy ideiglenesen ott tartózkodó német evangélikusokat fog-

ják össze, akik általában munka vagy házasság révén kerülnek olasz nyelvetterületre. Az olasz anyanyelvű tagok létszáma egyelőre elenyésző – ellentétben például a valdens egyházzal vagy a kisebb baptista és más szabadegyházi közösségekkel.

Püspökük nincs, egyházuk élén öttagú konzisztórium áll, melynek három laikus és két lelkész tagja van. Utóbbiak közül az egyik az esperes (dékán), aki egyben az ELKI legfontosabb reprezentánsa, másikuk pedig

„Hamarosan lejár a megbízatásunk” – mondja a veronai lelkész, *Kerstin Vogt*. Lelkész férjével együtt már tartanak attól, mi lesz velük Németországban, hiszen mindhárom gyermekük kicsi korától itt él, itt kezdtek iskolába járni. „Lehet, hogy egy évet meg kell ismételnünk, hogy belerázódjanak az otthoni oktatási rendszerbe” – sóhajt.

A különböző vidékeken élő gyülekezetek helyzete más és más; létszámuk általában százötven-kétszáz fő, néhol eléri a háromszázat. A diaszpórahelyzetnek egészen szélsőséges eseteire is van példa. „Én évente maximum kétszer jutok el evangélikus istentiszteletre – meséli *Margit Müller* szicíliai zsinati tag. – Sziciliában két településen van erre lehetőség. Ezek közül az egyik, Catania százötven kilométerre található a lakóhelyemtől, a másik, Palermo pedig száz húszra. Így az év nagy részében férjemmel a helyi katolikus misére szoktam járni.”

Egyház és migráció

Mivel az évi egyszeri zsinat az az alkalom, amelyen a legtöbb lelkész jelen van, a hivatalos ügyeken túl ez egyben lelkészkonferenciával is szolgál. Az idén a migráció és a menekültek közötti szolgálat a kiemelt téma, ezt járják körül a résztvevők az előadások és a csoportmunka során.

Az olasz társadalomban rendkívül aktuális a bevándorlás problémája, különösen az Afrika országaiból érkezők száma nagyon magas. Ugyanakkor az ELKI mint „külföldi gyülekezetekből” álló egyház különösen érintett a kérdésben. „Migráns egyház vagyunk – hangsúlyozza előadásában *Jakob Betz* genovai lelkész. – Mi vagyunk az egyik olyan hely, ahol emberek segítséget és hazát keresnek... Ugyanakkor nekünk is megvannak a magunk

migrációs problémái, idegenségérzése, amelyre reflektálnunk kell.”
Dr. Walter Lorenz, a bozeni (olaszul Bolzano) egyetem professzora éppen a területen látja az olasz evangélikus egyház különleges küldetését. „Szükség van rá, hogy fejlesszük a reflektív kommunikációs készségünket – fogalmaz. – Ehhez hozzátartozik az is, hogy a különbözőségeket ne próbáljuk elmosni, és ne bagatellizáljuk őket,

Az Olaszországi Evangélikus Egyház (*Evangelisch-Lutherische Kirche in Italien – ELKI*) április 25. és 29. között Rómában tartotta éves zsinatát, amelyen egyházunkat *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke képviselte (asszisztense, *Adámi Mária* kíséretében). A zsinaton a költségvetés és a zárszámadás megtárgyalásán és a választások lebonyolításán túl a tagok a migráció témájával, annak egyházi vonatkozásaival foglalkoztak. *Szemerei János* az olasz evangélikusok megismerése mellett erősítette a szomszédos egyházakkal való partnerkapcsolatot is. Így beszélgetést folytatott többek között *Geza Erniša* szlovén püspökkel (*képünk jobb szélénél előterében*), illetve az ausztriai protestáns egyház képviselőivel, *Michael Bünker* püspökkel és *Erwin Schranz* vezetőségi taggal.

hanem beszéljünk róluk. A saját kultúránkról van szó, arról, hogy a kultúránkat életben tartjuk, kommunikációképesé tegyük, és benne az egyéni identitás szintjén mindig jelen lévő sokszínűséget integrálni tudjuk, ezzel létrehozva a szolidaritás légkörét.”

Paradox helyzetben

Az előadásokat követő megbeszélésekből kiderül: az ELKI zsinatának tagjai látják a társadalmi problémákat, és igyekeznek valamilyen módon hozzájárulni azok megoldásához. Ugyanakkor folyamatosan küzdenek a kisebbségi létből eredő nehézségekkel.

„Paradox helyzetben van egyházunk – avat be az összefüggésekbe *Uwe Habenicht*, aki a nagy északolasztó, a Lago Maggiore környékén élő közösség lelkésze. – Az olasz protestáns egyházak között mi vagyunk a leggazdagabbak, de a legkisebbek

magyarországi egy százalékos rendszeréhez hasonlóan működik) évente mintegy negyvenezren juttatják az evangélikusoknak. Anyagi gondokkal tehát nem küszködik az ELKI – náluk az emberhiány jelent óriási problémát.

Ezért erős az a törekvés, hogy a gyülekezetek szerepét erősítsék, a személyes felelősségvállalásra próbálják serkenteni a híveket.

„A külföldi egyházakkal való partnerkapcsolatainkban is szeretnénk az egyes közösségek közötti kontaktust erősíteni – meséli *Ulrich Eckert*, aki most éppen a szlovén és a magyar evangélikusok meglátogatását szervezi. – Szeptember elején kerül sor az útra, és remélem, hogy egy huszonöt fős csoporttal tudunk menni, hogy megismerjük a magyarországi gyülekezetek és intézmények életét is” – mondja.

is. Ezért általában anyagilag támogatni tudjuk a különböző projekteket, de embereket nem tudunk küldeni. Már az ötvenegy zsinati posztra is elég nehéz valakit találni.”

Miből ered ez a sajátos ellentét? Az a furcsa tény áll a háttérben, hogy bár maga az egyház csak mintegy hétezer fős, az állampolgárok adójából kötelezően felajánlható nyolcezerrelékes támogatást (amely a ma-

A Magyarországi Evangélikus Egyház egyébként 2010-ben kötött partnerszerződést az Olaszországi Evangélikus Egyházzal. Talán a jövőben megvalósul az olaszok reménye, és lehetőség nyílik az egyes gyülekezetek közötti szorosabb kapcsolatfelvételle. „Sok mindenben hasonló a helyzetünk, így sokat tanulhatnánk egymástól” – véli a milánói lelkész.

■ ADÁMI MÁRIA

► **Ünnepélyesen szól a daugavpils-i evangélikus közösség gyülekezeti terméül szolgáló lakásban az ország himnusa: „Dievs, svētī Latviju, / Mūs' dārgo tēvijū...” Ötven éven át tilos volt énekelni ezt a dallamot, mint ahogyan nem volt szabad használni a balti ország jellegzetes piros-fehér-piros zászlaját sem. Az istentiszteletet követő ebéd után viszont most mindenki büszkén énekl:** „Isten, áldd meg Lettországot, szeretett hazánkat...”

Hallgatom a mi nemzeti imádságunkhoz hasonló himnuszt, és közben az éneklőket nézem. A zöld ruhás asszonyt, akinek haldokló édesanyja harminc évvel ezelőtt azt kérte, hogy evangélikus lelkész temesse. Hiába ment volna a város központjában álló vörös téglás templomhoz, hiszen a szovjet időkben ökolívótermet alakítottak ki belőle. Hosszas kérdősködés után aztán ráakadt az istentiszteleteiket féllegáltságban tartó evangélikusokra, és a temetést követően maga is a közösség tagja maradt.

Hallgatom és nézem továbbá azt az asszonyt, akinek a *peresztrojka* idején a nagymamája mondta meg, hogy őt titokban megkeresztelték. A mellette álló középkorú nőről azt tudtam meg, hogy ortodoxból tért át evangélikusnak.

Egy másik asszony korábban arról számolt be, hogy negyedik gyermeke születése után a klinikai halál állapotába került. Miután visszahozták az életbe, megtudta, hogy az egyik nővér mennyit imádkozott érte. Felépülése után az egész család megkeresztelkedett, ők pedig a férjével egyházilag is megesküdtek.

A terem végében álló házaspárral angolul beszélgetek: a férj egyetemi professzor, felesége a tanár. Ők nem voltak megkeresztelve, ismerőseik révén kapcsolódtak be a gyülekezet életébe.

A himnuszt éneklő közösség legidősebb tagjának, a galambösz férfinak a szülei korán meghaltak, így őt nagymamája nevelte, mégpedig – dacolva minden tiltással – hitben. Ő, amikor besorozták a szovjet hadseregbe, magával vitte néhai édesapja Bibliáját. Miután megtalálták nála, huszonöt év (!) börtönre ítélték. Ott, a lágerben ismerte meg leendő feleségét. Ironikusan – és kiváló németességgel – mondta: miután „a nemzetek atyja, Sztálin meghalt, hazakerültünk, és házasságot kötöttünk.” – „*Svētī jel Latviju, / Ak, svētī jel to!*”

A lett himnusz elénekélése után a gyülekezet gondnoka lép hozzám: „Úgy tudom, a magyar himnusz is imádság, amelyben Isten áldását kéri.” Ha nem csak kétfágú lenne küldöttségünk – *Pap Kingával*, a külügyi osztály munkatársával lehetek itt –, akkor talán mi is elénekelnénk a magunk himnuszt.

Öt LVSZ-tagegyház rigai konzultációja

Lettországi látogatásunk első napján a rigai evangélikus egyház központjában tárgyalunk. A szervezet kelet- és közép-európai alelnökéként kell kapcsolatot tartanom az itt élő evangélikusokkal. Kérésünkre itt van a litván és a lényegesen izmosabb észak-keleti legfőbb vezetése is, továbbá a két oroszországi tagegyház egy-egy püspöke. Történelmileg és etnikailag lényegesen különböznek egymástól, hiszen a német háttérű evangélikusokat még *Katalin* cárnő hívta a birodalomba, hogy utódaikat Sztálin Szibériába telepítse.

A finn háttérű inkeri egyház eredetileg Szentpétervár környékén volt jelentős, tagjai aztán egész Oroszországban szétszórtak. A nyolcvanas évek végén mindkét közösséget életjelt adott magáról. Megrendítő történeteket

DIEVS, SVĒTĪ LATVIJU

Lettországi találkozások

lehetett akkor hallani arról, miként éltek át a több évtizedes diktatúrát. Papjaik többnyire nem voltak, így a bábák kereszteltek. Énekeskönyveiket és Bibliákat sokszor kézzel másolták, és titokban terjesztették.

A szabadság visszanyerése után ambiciózus tervek születtek az evangélikus közösségek újjászervezésére. A német és a finn egyház – valamint természetesen a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) – hathatós segítségével újraindulhatott a munka. *Dietrich Baurer* moszkvai püspöktől – aki huszonnyolc évesen lett a német háttérű evangélikusok egyik vezetője – és *Arri Kugappi* inkeri püspöktől azonban megtudjuk, hogy húsz év elmúltaival alábbhagyott a lendület, és számos gazdasági, személyi és teológiai problémával kell szembenéznük. Ebben próbál segíteni a maga eszközeivel az LVSZ. Tekintettel a kérdések súlyára az ülésen részt vesz *Martin Junge* főtitkár és *Eva-Sibylle Vogel-Mfato* Európa-referens is.

Tudjuk, hogy a házigazda lett egyház is súlyos válságokkal nézett szembe. *Janis Vanags* érsek – aki közel húsz éve áll az egyház élén, jóllehet még csak ötvennégy éves – elmondja, hogy költségvetésüket negyvenöt százalékkal kellett csökkenteniük. A gazdasági problémák mellett a kivándorlás és a társadalomban tapasztalható általános értékesztés jelenti a legfőbb kihívást. Az egyház gazdasági gondjai felszínre hozták az addig talán lappangó személyi és teológiai ellentéteket is; mindezek vezettek oda, hogy a püspök a közelmúltban bizalmi szavazást kért a saját személyével kapcsolatban. A négy száz tagú zsinat megerősítette őt tisztségében.

Az észak-keleti evangélikusok vezetőjét, *Anders Pöder* érseket régóta ismerem, hiszen – finn közvetítéssel – többször is találkoztunk: amikor ő paernui lelkész volt, én pedig Kőbányán szolgáltam, akkor testvér-gyülekezeti kapcsolatra is léptünk egymással. Ő arról az örömről számol be, hogy a tallinni dóm-templom gyülekezetében evangélikus iskolát indítottak, és sikerült akkreditáltatniuk a teológiai főiskolát. Örömmel készülnék továbbá az őszi finnugor lelkész találkozóra, amelynek Tartu ad majd otthont.

Mindaugas Sabutis litván püspök az értelmiség kivándorlásáról és a fiatalok mind nagyobb tömegeinek kábítószerezéséről beszél.

Tanácskozásaink középpontjában az a kérdés állt, hogy a posztsovjett környezet számos teherterele közepette az egyházak miként végezhetnek hatásosabb missziói munkát, illetve hogy miként erősíthetik az evangélikus identitást. Tárgyaltunk továbbá az oktatás és a diakónia régi és új formáiról, a médiamunka és a társadalmi jelenlét fontosságáról, a múltfeltárás különböző kísérleteiről, valamint a 2017-es jubileumi év előkészítéséről.

Találkozás lett teológusnőkkel

Nem sokkal Rigába indulásunk előtt kaptunk levelet a lettországi teológusnők szövetségének vezetőitől. Azt kérték, hogy a Lutheránus Világszövetség vezetőiként találkozzunk velük. *Vogel-Mfato* Európa-referenssel úgy döntünk, hogy a szolidaritás jeleként elfogadjuk meghívásukat. A szolidaritásra szükség is van, ugyanis a lett egyház 1993 óta nem szentel lelkészé nőket, jóllehet ez már 1975-től gyakorlat volt – a kilencvenes évek elején bekövetkezett konzervatív fordulat óta azonban nincs női ordináció. A korábban felszentelt lelkészeket legfeljebb kisebb gyülekezetekben tűrik

meg, a teológiai képzésből most kikerülők pedig csak úgynevezett evangelistaként végezhetnek szolgálatot, elsősorban a tanítás területén.

Eredetileg az egyház központjában találkoztunk volna a hivatalos egyház által el nem ismert egyesület vezetőivel, ám – kérésükre – inkább mi megyünk hozzájuk, a teológiai fakultásra. Ott aztán szembesülünk azzal a ténnyel, hogy ezzel az egyetemi karral mind kevésbé működik együtt az egyházvezetés. Mi több, „alternatívaként” működtetik az úgynevezett Luther-akadémiát, amely a közelmúltban Vanags érseket választotta rektorául...

Rudite Losane elnök asszonytól megtudjuk, milyen kutatómunka folyik a – színvonalas honlapot is működtető – egyesületben. Elmondjuk nekik, hogy az Evangélikus Világszövetség általában a női lelkészség gyakorlata mellett van. Biztatjuk is ennek érvényesítésére tagegyházainkat, ám a belső gyakorlatukba közvetlenül nem avatkozhatunk be. Szükségesnek érzem annak a hangsúlyozását is, hogy a női lelkészséget semmiképpen sem szabad egy lapon említeni homoszexuálisok ordinálásával vagy hasonló nemű párok egyházi megáldásával. Utóbbira sajnálatos módon vannak nyugati példák, és éppen ezekre hivatkozva – a kettő téves összekapcsolásával – lép fel számos konzervatív egyházi vezető a női lelkészség ellen.

Daugavpils Egyházkerület

A lett evangélikusok három egyházkerületben élnek. Az ország délkeleti sarkában fekvő, Daugavpils központ-

sziluetje látható. Örömmel jegyzem meg, hogy az utóbbi van középen...

Az etnikai összetétel ismeretében immár nem lepődünk meg azon, hogy a jelentős médiaérdeklődés elsősorban orosz nyelvű lapok és televíziós csatornák interjúkéréseit jelenti. Annak idején, amikor nyögvenyelősen tanulmányoztam az orosz, nem hittem volna, hogy egyszer majd harsány *zdravstvujte* köszöntéssel fordulok egy balti ország keresztényeihez...

A hétfőgőn lehetőségünk van számos ökumenikus tárgyalásra is, legjobban azonban az evangélikus hívekkel való találkozást várjuk. Szombat délután az egyházkerület néhány lelkészének számolhatok be a magyar evangélikusok életéről, valamint részt vehetünk a gyülekezet tagjainak kert rendezésében. A virágok közös elültetése jó lehetőséget kínál a beszélgetésre, egymás jobb megismerésére is.

Délután Alpe püspök a mintegy százötven kilométernyire levő balvi gyülekezetbe visz minket. A konfirmációs óra végére érkezünk oda, majd a szépen felújított templomban és a félkész gyülekezeti házban találkozunk a gyülekezet apraja-nagyjával. Utána a templomkertben vagyunk együtt hosszú órákon át terített asztalok mellett, kellemes tavaszi időben. Előbb két fiatal énekel gitár- és kantelekesítéssel, majd Kinga ad elő magyar, finn és észak-dalokat.

Meghatóak a személyes találkozások. Egy középkorú házaspárról megtudom, hogy ők is csatlakoztak a konfirmanduscsoporthoz. Nekik és a mintegy húsz fiatalnak megígérem,

A SZERZŐ FELVÉTELE

a mondatot, hogy a kifogott halak száma 153, ami az akkor ismert népek számát jelentheti. Ebben az összefüggésben utalok arra, hogy – burkoltan – a híres lett sprotni és a magyar harcra is benne van a Bibliában, és a mi népeink is szerepelnek Isten missziói tervében. E terv megvalósulását látom abban, hogy ott oszunk most úrvacsorát, ahol húsz éve még ökolívó-vöring állt...

Lett magyarbarátság

Visszatérve a fővárosba rácsodálkozhatunk Riga – egy igazi Hanza-város – szépségeire. A turistákkal teli belvárosban nem látszanak már a szocializmus emlékei. Annál fontosabb, hogy a budapesti Terror Házához hasonló Diktatúra Múzeumában szembesülhetünk a 20. századi két megszállás borzalmas emlékeivel: 1940-ben a németek igazták le a balti országokat, majd következett a brutális szovjet diktatúra. Az evangélikus székesegyházat – amelyet annak is köszönhetően újítanak most föl, hogy néhány év múlva Riga lesz Európa kulturális fővárosa – évtizedeken át csupán koncertteremnek használhatták, istentiszteletet nem volt szabad tartani benne...

Újra és újra átéljük, mennyire szeretnek itt bennünket. Mi tagadás, már kezdtem elszokni attól, hogy valahol Európában ennyire dicsérjenek minket, magyarokat. Hiszen oly sok kritikát kaptunk az elmúlt években! Most viszont azzal a szándékkal készítem velem interjút a lett televízió, hogy ők is tanulhassanak a magyar példából. Őszinte örömeimre szolgál, hogy a mi *Alaptörvényünkben* ott szerepel a házasság, a család és általában az értékek védelme.

Ugyanebből a rokonszenvből fakad az az előre nem tervezett találkozó, amelyre *Janis Pujats* bíboros kezdeményezésére kerül sor. Az idős egyházvezető hosszan szorongatja kezemet, köszönetet mondva a felőlünk a Baltikumba érkező hírekért. Majd egyeztetni kívánja azt a levelet, amelyet – egyfajta támogató nyilatkozatként – a magyar Országgyűlésnek szándékozunk eljuttatni, nyolc római katolikus püspök aláírásával.

Ebben – egyebek mellett – ez a határozott mondat szerepel: „Hasonló módon, mint ahogy a Szovjetunió 1956-ban csatlósait is felhasználta, hogy ők is bűnrészesek legyenek Magyarország megtámadásában, most az Európai Unió is a tagországok baloldali politikusaival együtt tervezi pénzügyi szankciókat Magyarország ellen.” Hát igen, manapság ritkán tapasztalunk ilyen kiállást Magyarországgal szemben.

Azzal a reménységgel búcsúzunk Lettországtól, hogy országaink és egyházaink között e biztató kezdett után szépen fejlődnek még a kapcsolatok. Talán lehetséges lesz testvér-gyülekezeti kapcsolatok kialakítására is.

A júliusi Szeletrőzsza fesztiválra meghívtunk három fiatalot. Aki találkozik velük, idézze bátran a lett himnusz első sorát: „*Dievs, svētī Latviju*” – „Isten, áldd meg Lettországot”

■ FABINY TAMÁS

Gyülekezeti tagokkal a daugavpils-i Luther Márton-székesegyház kertjében – a kép jobb szélén Pap Kinga és Einars Alpe püspök

tal működő keleti kerületet *Einars Alpe* püspök vezeti.

Rita Bruvers külügyi titkárral – aki „civilben” a nyugati, liepajai püspök felesége – érkezünk a fehérórosz határhoz közeli városba. Reggel a polgármester asszony fogad bennünket, akitől megtudjuk, hogy az ország második legnagyobb városában többségében oroszok élnek, de jelentős a lengyel kisebbség is. Nem csoda, hogy a város logójában az ortodox, a római katolikus és az evangélikus templom

hogy június 3-án, konfirmációjuk napján imádságban gondolunk majd rájuk.

Április 29-én – Jubilate vasárnapján – Daugavpilsben hirdethetem Isten ígéjét. Nem tudom, hogy a világban van-e még olyan székesegyház, amely *Luther Márton* nevét viseli. Ehhez képest meglepő a liturgia számos eleme, például az oltár körüli tömjénezés. Tény, hogy a lett evangélikusok körében sokan látnak katolizáló tendenciákat.

Ighirdetésemből a csodálatos halogás történetéből kiragadom azt

ROGATE VASÁRNAPJÁN

► Legkedvesebb imádságuk (imádságaik) megküldésére kértük legutóbbi ülésünkön az *Evangélikus Élet* szerkesztőbizottságának jelen lévő tagjait. Lapzártnakig az alábbiakat kaptuk összeállításunkhoz, amelynek gerincét – ezúttal – *II. Rákóczi Ferenc* fejedelem válogatott könyörgései alkotják.

Fáradt vagyok, becsukom a szememet, édes Atyám, arra kérek, őrizd meg engemet. Bármi rosszat elkövettem, én Istenem, bocsáss meg, Jézus vére és irgalma minden bűntől mosson meg. Ámen.

Én Istenem, felébredtem, Te örökdéltél éneketem. Köszönöm, hogy megtartottál, hogy felettem virrasztottál. Óvj atyai szent kezddel, szent kezddel ne eressz el. Tied vagyok, Istenem, tied az én életem. Ámen.

(Beküldte: Horváth-Hegyi Áron)

Egyetemisták imája

Neked ajánlom, Uram, értelmemet és akaratomat. Minden feladatomban vezéreljen a hit és a tudás, az igazság és a szeretet egysege iránti elkötelezettség. Országod kiteljesedését akarom szolgálni és járni a földön be nem érkezők zarándokújtját. Kutatója akarok lenni jószágnak és szépségnek, hűséges szolgája az igazak egysegeinek. Tudom, hogy a nép, amely közé küldetésem szól, a te néped, barátaim a te barátaid. Tudásommal gyarapítani, nemesíteni akarom őket. Engedd, hogy megértsük kezdd műveit! Engedd, hogy alázatos alkotótársaid legyünk! Engedd, hogy a tudás és az alkotás közös javunkra váljék! Engedd, hogy együtt építsük az Élet templomát! Engedd, hogy méltósággal éljük rövid napjainkat! Ámen.

Ismeretlen szerző

DIETRICH BONHOEFFER

Imádságok fogolytársaknak

Bennem sötét van, nálad azonban világosság, egyedül vagyok, ám te nem hagysz el, kishitű vagyok, nálad a segítség, nyugtalan vagyok, nálad a békesség, bennem keserűség, nálad türelem, nem értem újtjaid, de te tudod, milyen úton kell mennem.

(Beküldte: Adámi Mária)

KÁNYÁDI SÁNDOR

Szelíd fohász

szelíd fohász az én fohászom félig könyörgés félig hála hogy nem juttattál s ezután se juttass engemet szegényfára de eljut-e az én fohászom eljuthat-e vajon tehozzád újtjaidat úton útfélen szertartások barikádozzák nem marad-e sziklára hullt magokként vajon természetlen mit egy hosszú életen át a jövődönnek elvettem tudom sokat eltékoztoltam abból mit rám bízta sokat de azért ne tagadd meg tőlem holtomban se áldásodat

Budapest, 2001. október 30.

(Beküldte: B. Walkó György)

II. Rákóczi Ferenc reggeli imája

Uram, Istenem, te engem nem érdemeim, hanem egyedül irgalmasságod kegye alapján alkottál képedre a földön; alakíts engem törvényeid szerint szentségben, igazságosságban és irgalmasságban, hogy elvégezzem művedet ezen a napon a tökéletességnek azon a fokán, amit kívánsz tőlem.

Add meg nekem, Uram, a bölcsességet, trónusod trónállóját, hogy kormányozhassam azokat, akiket álám vetettél Urunk Jézus Krisztus szeretetében.

II. Rákóczi Ferenc imája

Tekintsd, Uram, néped sóhaját, hallgasd meg a szegények, özvegyek és árvák hozzád felsíró jajkiáltásait! Tekints az engesztelésre kész ártatlanokra, és ne feledkezzél meg irgalmasságod cselekedeteiről, melyekkel hajdan oly kegyesen elárasztottad szolgaságban sínylődd választott népedet... Vezérelj cselekedeteinket, erősítsd karunkat, hogy egyesült erővel szolgálhassunk akaratodnak... Add, hogy rendelkezésed útjáról le ne térrünk, hanem igazságtételeid őreivé lévén, utunk nyugalomban és békességben vezessen tehozzád!

Imája étkezés előtt

Milyen nagy a jószágod, ó, mennyei Atya! Csak a mindennapi kenyeret kértem tőled, és te nekem ennyi fogást méltóztattál adni. Tekints törekenységemre és add, hogy ne legyen a torkosság szennyévé az, aminek a test táplálékának kell lennie!

Ó, Élő Kenyér, ki az égből szálltál alá, légy lelkem tápláléka, miként ezek az élém tett ételek testem táplálékai lesznek! Add, hogy ezeket mértékletesen ízelve szüntelenül téged éhezzelek!

Testem ezeket a földi táplálékokat kívánja. Ó, bárcsak Téged, az éltető Lelket kívánna lelkem! Fékezd meg testem gonosz vágyát, ó, Lélek, és növeld meg lelkem éhségét, hogy amíg testem felüdül, az szüntelenül téged kívánjon!

II. RÁKÓCZI FERENC (1676–1735) fejedelem, az 1703–1711 közötti szabadságharc vezére ezeket a vallásos ihletésű írásait a szabadságharc után, franciaországi tartózkodása idején vetette papírra. (Képkönyvön II. Rákóczi Ferenc Borsiban található mellszobrának részlete.)

Forrás: Híd az Égbe – A világ legszebb imái. Válogatta és szerkesztette Kindelmann Győző. Szent István Társulat, Budapest, 2004.

Ó, fejedelmek igaz példaképe, Jézus Krisztus! Segíts engem kegyelmeddel, hogy szívemet el ne fordítsam tőled, hozzád kell és hozzád akarok hasonlóná válni! Ó, élők és holtak bírása és királya! Add, hogy életed példáin tanuljam meg kormányozni és ítélni azokat, akiket kormányzásra és ítéletre nekem adtál.

Ó, Jézusom! Te az Atya szeretetében öröktől fogva vele egyenlő Isten vagy, neki engedelmeskedve az időben az ember iránti szeretetből emberré lettél, add, hogy példádól az Isten és a felebarát kettős szeretetét megtanulva ma mindent, amit tenni fogok, szeretetből és szeretetben tegyek! Ámen.

Imája beszélgetés közben

Megváltó Krisztusom, te beszélgettél az emberekkel üdvösségükért. Add kegyelmedet, hogy beszélgetésem ereje beszédemet is megszentelje!

Add éreznem jelenlétedet, Istenem, hogy amíg az emberekkel foglalkozom a földön, beszélgetésem veled legyen az égben!

Ó, szívek világossága, szeretet, ne hagyd el engem, mert ha nem leszek velem világosságod, üres és haszontalan lesz beszédem!

Imája étkezés után

Ó, Atyám, gondviselésed megőrzi a csodás rendben teremtett dolgokat; bárcsak úgy alakultam volna rendelésed szerint, hogy inkább törekedtem volna arra, hogy magamat megőrizsem szolgálatodra, mint az érzékeimnek való engedelmessegre, melyek annyira ellenszegülnek parancsaidnak.

Ó, legfőbb Pásztor, Jézusom, ne kelj ítéletemre! Íme, amíg én ennyire bővelkedtem ajándékok folytán, hány őrzésemre bízott juh van, amelyek talán éhségtől pusztul el. Kérlek, gondoskodjék jószágod azokról, akiknek szükségét szemem elől elfedi a tudatlanság!

CIGÁNYSOROK

Remegő szívek

Romacsendesnap Sajógömörön

► A diplomavédésem közben kavargtak bennem az érzések. Próbáltam elméletbe foglalni mindazt, amit megtapasztalni kell a cigánymisszióban. Bírálók által feltett kérdések sora állt előttem: milyen, a cigánymisszióban megjelenő paradigmajelenségeket tudnék megfogalmazni? Soroltam az életváltozásokat: megszabadult alkoholisták, ex-szerencsejátékosok... stb. De minden szó üresen csengett, mert nem párosultak hozzá arcok. Az április 28-ai csendesnapon bizonyosságot tevő cigány testvéreket hallgatva arra gondoltam, bárcsak ott lettek volna ők a védésen, bárcsak sorban bemutatva őket beszélhettem volna a paradigmajelenségekről. Nemcsak üres szavakkal dobálózva, hanem életeket bemutatva.

„Mondjátok a remegő szívűeknek: Legyetek erősek, ne féljétek! Íme, jön Istenetek...” (Ézs 35,4)

Ott álltak remegő szívvel – hálától remegő szívvel – a sajógömöri templomban, és arról a változásról beszéltek, amelyet az Istennel való találkozás hozott az életükbe...

Karcsi elmondta, miből hozta ki őt az Isten. Többször járt börtönben, nem foglalkozott azzal, mi lesz a családjával. Ha nem ült éppen, akkor minden pénzt elgépelt. Olyan megkötözötté vált ettől, hogy az sem érdekelt, ha a gyermekeinek nem lesz mit enniük. De az Isten kegyelme hozzá is elérhetett, és ezért hálás a szíve mindennap.

Ahogy János bácsi is. A maga egyszerűségével állt ki, a maga egyszerűségével beszélt a megélt nehézségekről és küzdelmeiről. Egyszerre láttam szemében a küzdelmet és a szabadulás örömeit.

A szívem is beleremegett Tyutyu szavaiba, talán mert ismertem már az életét. Tudtam, hogy korábban gyakran bántott másokat, beszélt a szívében gyúlt haragról. Úgy éreztem, saját fájdalmáért másokat büntetett. A gyász, hogy nyolc hónapos kislányát elvesztette, megsomorította a szívét, és hiába kereste a békességet, nem találta sehhol. Csak az Istenben. Benne jutott el arra a békességre, melyet oly sokáig keresett. És most már tudja, hogy jó helyen van a kislánya, és eljön majd a nap, amikor együtt lehetnek újra.

Sándor minden homiletikai tudását megszégyenítő módon, mondandóját vázlatpontokba szedve beszélt hitre jutásáról. Őt kérdést gyűjtött össze, melyek jól láthatóan mutatták be a múltat, élete fordulatát és a jelent. Nehéz körülmények között nőtt fel: intézetek, lopás, ebből állt az

élete. A település cigány önkormányzatának elnöke lett, de rá kellett jönnie, hogy saját ereje nem elég az élethez. Megváltójává fogadta Jézust, és csakhamar így tett felesége és lánya is. Megmenekült a házasságuk, Isten áldásában éltek az életüket – nyomorúságok közepette is, hiszen épp kórházban ápolják feleségét és lányát is.

Remegő szívről beszélt Barna, a saját remegő szívről. Agresszív al-

Barna

koholistaként élte az életét. Tizenegy hónapos korában elvesztette a lányát, és az egész világot hibáztatta ezért. Nem volt képes elengedni, úgy érezte, a lánya halálával az ő élete is véget ért. De az Isten mutatott neki egy utat, megragadta a remegő szívét, és azt mondta: ne félj, légy erős! Nemcsak gyászában kapott békességet, hanem szabadulást is nyert Isten megváltó szeretete árán.

Laci lehorgasztott fejjel állt ki, és csak szabadkozott, önfejlőségét emlegetve. Talán azért, mert nem tudta saját szavaival megfogalmazni azt, amit szeretett volna elmonda-

ni. Egy cseppet sem éreztem kevesebbnek ezeket a percekét. Sokszor könnyebb más szavait felhasználva kimondani érzéseinket. Ő versben tette ezt meg.

Matyi pedig hangjával, dalával tett bizonyosságot:

Istenem, szívemből szól e dal Neked. Megköszönni jöttem az egész életem. Uram, nem kérek mást, csak hogy fordulj felém, hogy elmondhassam mindazt, mi a szívemben úgy ég. Hisz mindent, amire vágytam, én azt Nálad megtaláltam. Örökké Veled élek, nekem minden ez a vágyam. Nem minden könny keserű, olyan édes, mint a méz. Örömkönyvet hullajtok én. Boldog a szívem, mert nem nehéz, hiszen így lesz mindig már. Az én szívem, Uram, csak mindig Terád vár!

Matyi

(Az ének meghallgatható: filadelfia.lutheran.hu)

Életeket, életváltásokat láthatunk és hallhatunk ezen a napon. Sokkal többek ezek, mint paradigmajelenségek, sokkal többek, mint hogy elméleti keretekbe szorítsam őket.

Boldog a szívem, mert nem nehéz, hiszen így lesz mindig már. Az én szívem, Uram, csak mindig Terád vár!

■ GYÖRFI JUDIT

További képek és hangfelvételek: filadelfia.lutheran.hu

A KÖNYVBORÍTÓ RÉSZLETE

Barátom, ülj le ide mellém, a fügefafa alá, és gyakoroljuk a meditációt. Helyezkedj el kényelmes törökülésben. Kezedet kulcsold össze és nyugtasd öledben. Most szemünket behunyjuk. Elcsendesedünk. Nincs más, csak a lélegzés. Belégzés. Kilégzés. Ismételd a szót: Jó. Jó. Jó. Ne ijedj meg, ha hirtelen szapora lesz a légzésed. Félelem tör rád. Ismételd a szót: Jó. Jó. Jó. És közben lélegezz mélyeket. Ne félj a sötétségtől. A rád törő lidércektől. Belégzés. Kilégzés. Ismételd: Jó. Jó. Jó. Tarts ki. És bízzál erősen. Nem vagy egyedül. Lélegezz mélyeket. Lásd a sötétet. Nézz rá. Nézz a sötétre. Figyeld meg a félelmet. Amikor hirtelen nincsen semmi. Elszakadt minden kötél. És mégsem vagy egyedül? Lé-

legezz, és ismételd a szót: Jó. Jó. Jó. Nincsen semmi, amibe kapaszkodhatnánk. És hirtelen mégis kitárul a világ. Az, ami jó. A legnagyobb félelem és szorongatottság közepette. Nézz Rá, és tudhatod, hogy felfog téged zuhanás közben. Nincs más dolgod, mint hogy átadod magad a lélegzésnek. Belégzés. Kilégzés. A halhatatlan Lélek hangja. A minden Egy, mely körülvesz. Téged is. Felfog. Téged is. Segít. Téged is. Belégzés. Kilégzés. Te vagy. Én vagyok. A minden Egy. Ülj le ide, barátom, velem, a fügefafa alá, és gyakoroljuk a meditációt. Szüntelen imádkozunk. Nagy hála van bennem, hogy jól van ez így. Jól van ez így.

► Részlet Büky Anna Éjszaka történt című könyvéből

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldott legyen Isten, mert nem utasította el imádságomat, szeretetét nem vonta meg tőlem.” (Zsolt 66,20)

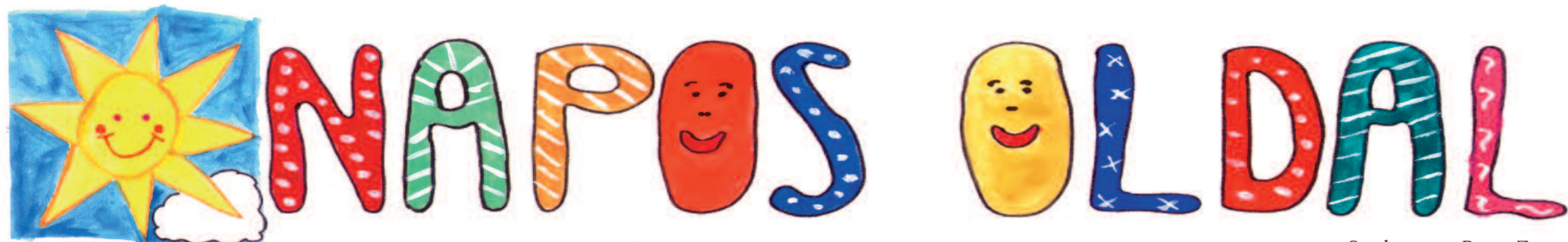
Húsvét ünnepe után az ötödik héten az Útmutató reggeli s heti igéi az imádkozó és Úrra néző gyülekezetek-

hez szólnak. Rogate: imádkozatok szüntelenül (lásd 1Thessz 5,17)! „Minden jó adománys és tökéletes ajándék felülről, a világosság Atyjától száll alá, aki-ben nincs változás, sem fény és árnyék váltakozása.” (Jak 1,17; LK) Jézus közbenjár egyházáért, az Atya elé viszi könyörgésünket, s Isten Krisztusért meghallgat: imádkoztatok! Urunk igéri: „Bizony, bizony, mondom néktek, hogy amit csak kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. ...kérjétek és megkapjátok, hogy örömtök teljes legyen.” (Jn 16,23–24) Pál meg arra kér „mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért...”, hogy minden ember üdvözüljön...” (1Tim 2,1,4) „Tanulj meg Istenhez kiáltani! Aki azt akarja, hogy légy gyenge elhordozni s legyűrni a nyomorúságot, és tanulj meg benne lenni erős, hogy az ő ereje dicsőülhessen meg benned. Hozzá kiált! Jézus, tied vagyok, ments meg!” (Luther) Salamon ezt kérte Istentől: „Adj azért szolgálóknak engedelmes szívet, hogy tudja kormányozni népedet”, és ezt kapta: „...olyan bölcs és értelmes szívet adok neked, hogy hozzád fogható nem volt előtted, és nem támad utánad sem.” (1Kir 3,9,12) Izráel legyőzte Amáléket, mert Mózes imádkozott: „...valahányszor Mózes fölemelte kezét, Izráel volt az erősebb... Ezért... két keze fölemelve maradt naplementig.” (2Móz 17,11–12) Mai tanítványai is kérhetik Jézust: „Uram, taníts minket imádkozni...” (Lk 11,1) Mintaimája örök érvényű kéréseket tár elénk. Negyven nappal feltámadása után ő mennybe ment, de előtte megígérte: „Én pedig, ha felemeltem a földről, magamhoz vonzok mindeneket.” (Jn 12,32) „Nézzünk fel Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére, aki a reá váró öröm helyett keresztet szenvedett, és Isten jobb-jára ült.” (Zsid 12,2; LK) Jézus „felemelte a kezét, és megáldotta őket. És miközben áldotta őket, eltávolodott tőlük, és felvitetett a mennybe.” (Lk 24,50–51) „Tanúim leszek... egészen a föld végső határáig. Miután ezt mondta, szemük láttára felemeltetett, és felhő takarta el őt a szemük elől.” (ApCsel 1,8–9) És két fehér ruhás férfi így szólt: „Galileabeli férfiak, mit néztek az ég felé? Ez Jézus, ki felvitetett tőletek a mennybe, ekképpen jó el ítéletre, alleluja.” (GyLK 708) „Az én országom nem e világból való...” Pilátus megkérdezte: „Akkor mégis király vagy te?” Jézus így felelt: „Te mondod, hogy király vagyok.” (Jn 18,36,37) Pál közbenjáró imádságra hív: „Minden imádságokban és könyörgésekben imádkoztatok mindenkor a Lélek által... könyörögve az összes szentekért...” Áldását is küldi: „A kegyelem legyen mindazokkal, akik el nem múló szeretettel szeretik a mi Urunkat, Jézus Krisztust.” (Ef 6,18,24) „Mennyei fénybe távoztál, / S így vagy közel hozzánk, / Hívó imádság megtalál, / Áldásod száll reánk.” (EÉ 478,5)

■ GARAI ANDRÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Gyöngybagoly

Aki szereti *Fekete István* könyveit, biztosan emlékszik Húra. Ő a gyöngybagoly. Nagyon szép madár, de csak ritkán lehet látni, mert öreg templomtornyokban, épületek padlásterében, hodályokban fellelhető lakóhelyét csak besötétedés után hagyja el, és oda még pirkadat előtt vissza is tér.

Nevét a hátán sorokba rendeződött apró, fehér és fekete, gyöngyszerű pettyekről kapta.

Ügynevezett kultúrákötő madár, ez azt jelenti, hogy csak az emberi településeken él, leggyakrabban falvak és kisvárosok templomtornyáiban tanyázik. Éjszakánként onnan jár ki a mezőkre, ahol pockot, egeret és viszonylag sok cickányt fog.

Amikor még a Magyar Madártani Intézetben dolgoztam, és egyebek mellett a baglyok táplálék-összetételét is vizsgáltam, gyakran bontottam szét olyan köpeteket, amelyek cickányok maradványaival voltak tele. A baglyok gyomornedvei nem oldják a csontokat, így azok a szőrből álló, hosszúkas gombócokban megtalálhatók és vizsgálhatók. A koponyák és

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

száma általában öt-hat, de ha jó a táplálékkínálat, sok a pocok a mezőkön, több is lehet.

A párok március és október között rendszerint kétszer költenek, a fiatalok később elszélednek.

A gyöngybagoly fokozottan védett madár. Ahol a templomtornyokat renoválják, és a sok gyúlékony anyagot behordó házi galambok miatt lezárják, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjai köl-

állkapcsok, de elsősorban a fogazat alapján a zsákmányállatok pontosan meghatározhatók.

A baglyok nem építenek fészket. A gyöngybagoly fehér tojásait a torony süvegrészének egyik poros zugában rakja le. Párosodási időben a hím éjszakánként fújó, hortyogó hangokat hallat, és ez – különösen korábban – rémülettel töltötte el a babonás embereket.

A tojó egyedül kotlik, a táplálékot – pockokat, egereket, cickányokat – a hím hordja a toronyba. A fiókák

tőládát helyeznek az ablakba a gyöngybagolypár részére.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Vajon hogy hívták régen a gyöngybaglyot?
2. Milyen súlyú lehet ez a madár?
3. Hány pár él hazánkban?

Válaszok: 1. lánghal; 2. húsz; 3. körülbelül kilenc-tíz.

Testvérek a Bibliában

▶ Mostani ötrészes sorozatunkban olyan testvérek történetét eleve-
nítjük fel, akikről az *Ószövetségben* olvashatunk. Mindegyik rész-
hez egy-egy falat is tartozik. Ezek helyes megfejtéseit összegyűjt-
ve a sorozat befejezése után küldjétek el szerkesztőségünk címére
(Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.)! A bo-
rítékra írjátok rá: Gyermekvár.

2.

Izsáknak és Rebekának két fia születt: Ézsau és Jákób. Ikrek voltak. Felnőttkorukban Ézsau vadászatból él, Jákób pedig földművelésből.

Jákób volt a fiatalabb, de – csalással és ravaszsággal – megszerezte bátyjától az elsőszülöttnak kijáró jogokat. Egy délután egy tál lencsefőzelékért cserébe Ézsau lemondott az elsőszülöttségi jogáról öccse javára, sok évvel később pedig a szinte teljesen vak édesapjukat, Izsákot csapta be Jákób. Édesanyja javaslatára testvére ruhájába bújt,

egy kecskegida szőrével borította be a karját, és így vitte be Izsák sátrába a kecskegidából készített finom falatokat. Az apa így azt hitte, a számára kedvesebb, elsőszülött fiának, Ézsauak adja az apai áldást. Nagy volt a bánata, amikor később kiderült, Jákób becsapta.

Menekülnie is kellett Ézsau haragja elől. Lábánhoz, anyja testvérehez ment, ahol később megnősült. Elvette Lábán két lányát, Leát és Ráheld. Összesen tizenkét fia született.

Sok év múlva elhatározta, családjával együtt visszatér atyja földjére.

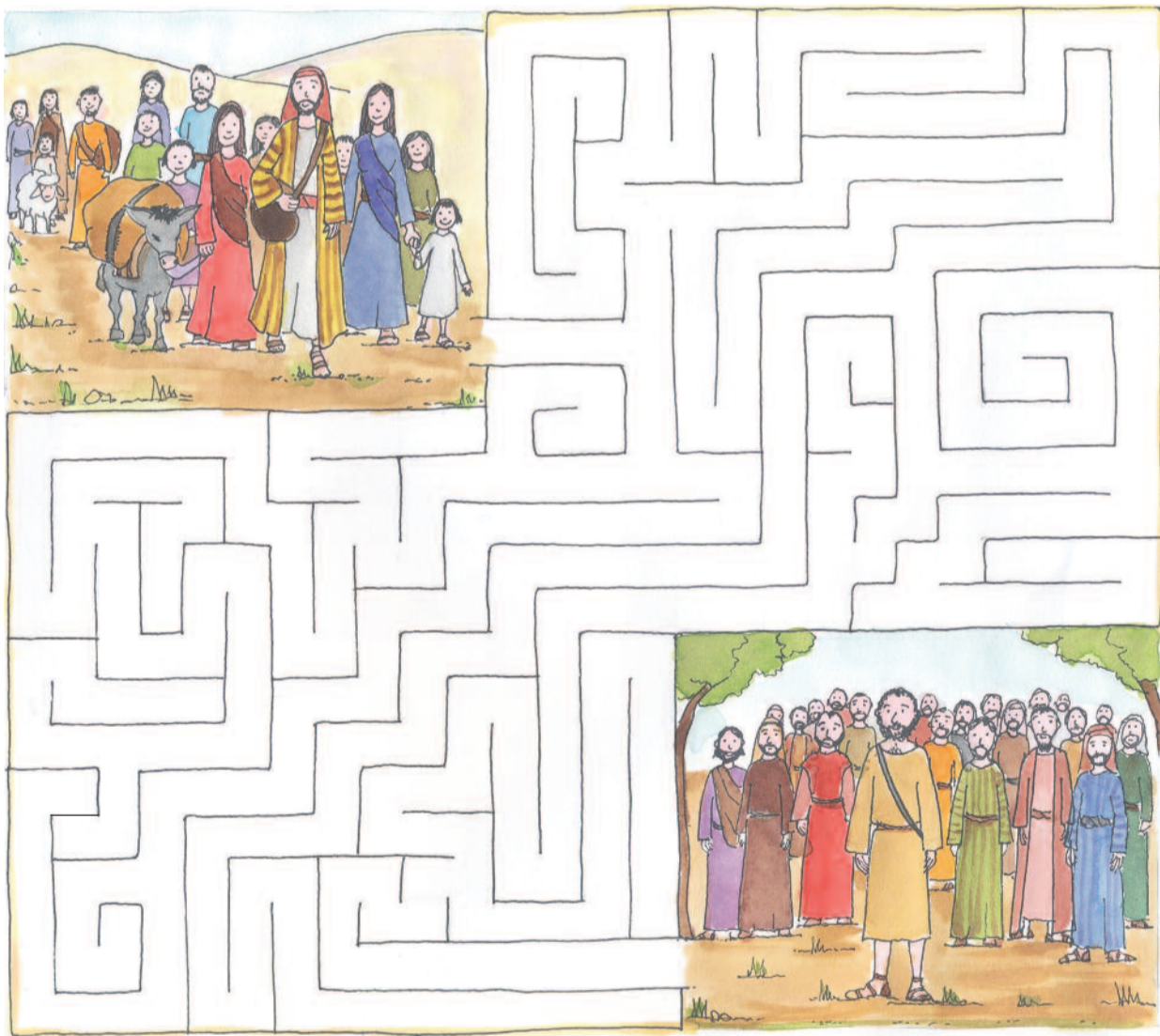
GYERMEKVÁR

Vándorlásai közben az Isten többféleképpen szólt hozzá, és többször is megígérte, hogy nagy néppé teszi. Sok hibája ellenére Jákób soha nem feledkezett el az Úr tiszteletéről, és több helyen épített oltárt neki. Az Isten pedig gazdagon megáldotta.

Amikor hazatért, persze aggódott, hogy Ézsau nem fog-e bosszút állni rajta. Ezért sok ajándékkal készült a találkozássra. De Ézsau már rég megbocsátott neki, és nagy örömmel tárta ki karját öccse felé.

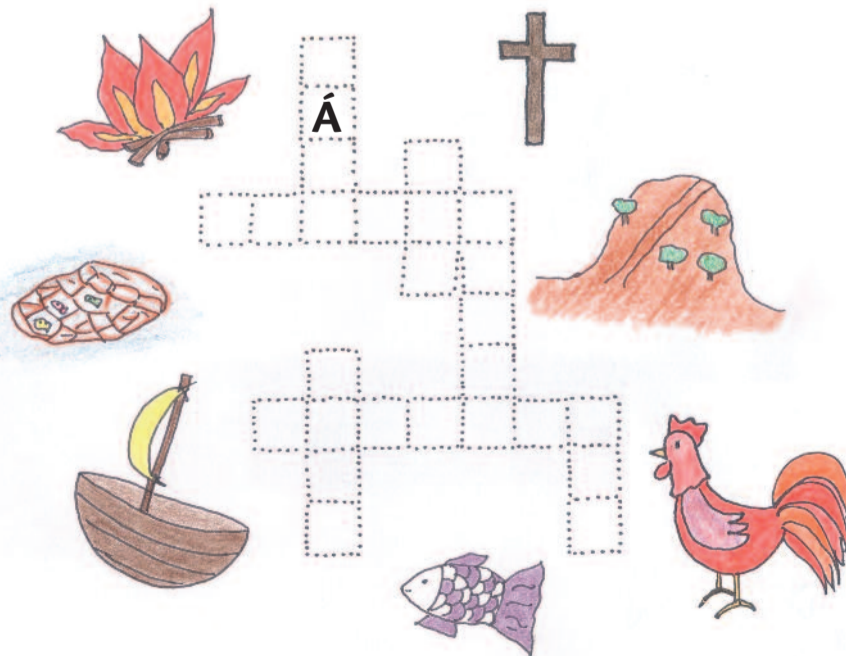
Vajon melyik úton jut el Jákób Ézsauhoz?

Péter

Jézus egyik kedves tanítványáról, Péterről sokat olvashatunk a Bibliában. Az első között hívta el őt a Mester, fel-támadása után pedig különösen fontos feladatot bízott rá: Jézus megváltó örömhírére kellett az embereknek hirdetnie.

Az alábbi feladat képei Péterhez kapcsolódnak. A keresztrejtvény hálójában keressétek meg mindegyik szó helyét, és írjátok be a megfelelő négyzetekbe. Segítségül egy betűt beirtunk.

Határok nélküli testvériség

Beszélgetés Gertrud Heublein nyugalmazott diakonissza főnökasszonnyal

► A száz évvel ezelőtt született kőt, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület 1990-es újraindulása utáni első főnökasszonyát, *Türmezei Erzsébetet* nemcsak itthon ismerték és szerették sokan, de külföldön is rengeteg tisztelője volt. Egyházunk és a Fébé-egyesület reá emlékező napján, február 18-án *Gertrud Heublein Bad Kreuznach-i nyugalmazott diakonissza főnökasszony is felidézte Erzsébet testvérrel kapcsolatos élményeit.*

FOTO: BARTA IMRE

– 1990-es újraindulása óta Ön is aktívan jelen van a Fébé életében, és már eddig is nagyon sokat tett a magyarországi diakonisszaegyesületért. Nemcsak a lelki támogatásra és a szervezőmunkára gondolok, hanem arra is, hogy az elmúlt két évtizedben például az Ön segítségével tudták bebútorozni az anyaház konyháját és ebédlőjét, felszerelni lifttel az épületet. De említhetném a budai, Maros utcai négyoszobás lakást is, amely az Ön közreműködésével került a Fébé tulajdonába.

– Mindig szívesen segítettem, nagyon szeretem az itteni testvéreket. Saját pénzből nem engedhettem volna meg ezt az adakozást, hiszen diakonisszaként mi csak zsebpénzt kaptunk. De Németországban sok barátom van, akik örömmel ajánlották fel anyagi támogatásukat. 1996 óta tartok előadásokat Magyarországról, a magyar diakonisszákáról, és ezek révén gyűlik össze az az adomány, amellyel segíteni tudjuk az itteni testvéri közösséget.

– Mondana valamit az életéről?

– Oberfrankban születtem, egyedüli gyermek voltam a családban. Édesapám elesett a háborúban. Érdekeséggel említem, hogy édesanyám 1912. február 12-én, azaz napra pontosan egy időben született *Türmezei Erzsébet*tal. Talán ezért is éreztem őt mindig is közel magamhoz. Tízéves voltam, amikor a Rajnavidékre, Essen környékére kerültem. Kereskedelmi iskolát végeztem, majd huszonegy évesen léptem be a diakonisszák közé Düsseldorf-Kaiserwerkben. Később részt vettem egy gyermekápoló tanfolyamon, és tanári diplomát is szereztem.

– Tanított is?

– Igen. Általános és középiskolában, ötödiktől kilencedikig tanítottam németet, angolt, hittant és zenét.

– De – ha jól tudom – Luther-kabátja is van...

– Igen, bár ennek érdekes a története. Már húsz éve szolgáltam Bad Kreuznachban főnökasszonyként, és közben lelkes feladatokat is elláttam: úrvacsorás istentiszteleteket tartottam, keresztemet, temettem, eskettem, és hittant tanítottam. Az illetékes egyházvezetők döntöttek úgy, hogy lelkeszé ordinálnak; 1989-ben ezt meg is tették.

– Az előbb már említettük *Türmezei Erzsébetet*. Mikor ismerkedtek meg?

– A rendszerváltás után jöttem először Magyarországra, Erzsébet testvért azonban már korábbról ismertem; többször megfordult a németországi diakonisszáközösségekben. Már az 1989-es politikai fordulat előtt sokat gondolkodott azon, miként lehetne az itthoni lelki közösséget újra felépíteni. Ezért többször ellátogatott német anyaházakba, hogy ötleteket merítsen. Hitt a csodákban, és reménységgel bátorított mindenkit a hívósvölgyi anyaház újraindulásakor fellépő nehézségek idején is. Istentől kapott erejéből, szeretetéből és odaszánásából mindent beleadott az újakezdésébe. A megvalósításban mindig mellette állt *Fabiny Tibor* professzor, valamint a választmány minden tagja.

– A februári 18-ai, budahegyvidéki emlékező napon Ön sok fényképet is levett a közös alkalmakról. Milyenek ismertek meg *Türmezei Erzsébet*t?

– Számomra példakép volt. Emberként, diakonisszaként és főnökasszonyként egyaránt. Minden alkalom, amit együtt tölthettünk, különleges élményt jelentett a számomra. Neki mindig fontos volt a másik ember. Fi-

gyelt az örömeire, és együtt imádkozott a bajban, bánatban lévőkkel. Szeretgázó kapcsolatait élete végéig gondosan ápolta. Németországban mintegy hetven (!) diakonissza-anyaházban ismerték és szerették. Kiterjedt levelezést folytatott a külföldi testvérekkel; én magam is sok levelét őrzöm. Versei, írásai pedig a szívéből jöttek.

– *Türmezei Erzsébet*tal kapcsolatos számos emléke között van-e olyan, amelyik különösen is fontos az Ön számára?

– Legemlékezetesebb talán az utolsó találkozásunk. 2000-ben hosszabb szabadságot töltöttem Magyarországon. Erzsébet testvér akkor már nagyon beteg és gyenge volt. Egy nap, amikor épp kijött a kórházból, üzent nekem, hogy szeretné, ha meglátogatnám a hívósvölgyi anyaházban. Itt ült, a szobájában, ahol most is beszélgetünk, abban a piros fotelben, amelyet tőlem kaptam. Nagyon megörült nekem, és az volt a kérése, hogy segítsek neki felvenni a diakonisszaruháját. Ez a „felöltöztetés” és az, ahogy akkor – halála előtt néhány nappal – együtt énekeltünk, imádkoztunk, mély nyomot hagyott bennem.

– Amint az Evangélikus Életben is hírt adtunk róla, Görög Zoltánné, Hajnalka személyében újra van főnökasszonya a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesületnek...

– Nagyon örülök, hogy Görög Hajnalka elfogadta a kinevezést. Húsvét vasárnapján *dr. Fabiny Tamás* diakóniáért felelős püspök iktatta be az anyaház kápolnájában. Az egész Fébé-közösség számára különleges alkalom volt ez, mert ismét egy olyan evangélikus – hívó és kompetens – személy került az anyaház és az egyesület élére, aki alkalmas arra, hogy *Türmezei Erzsébet* főnökasszony örökségét tovább vigye. Biztos vagyok benne, hogy Isten segítségével jó gazdája lesz a rábízottaknak.

Az új főnökasszonynak most elsősorban az a feladata és kötelessége, hogy – a Fébé-lelkésszel egyenrangú partnerként – a diakonisszák és az egyesület sorsát új jövő felé vezesse. Tudom, hogy a feladat nem könnyű, de a mi Urunk meg fogja adni számára azt az erőt és bölcsességet, amellyel ezt a szolgálatot az evangélium szellemében és a rábízott emberek érdekében végezni tudja. Isten kísérelje őt Szentlelkével és áldásával!

■ BODA ZSUZSA

Kép és kerete

Egy szemtanú könyve Isten építőmunkájáról

► *Garádi Péter* budaörsi gyülekezeti felügyelő érdekesítő könyvének első kiadása úgyszólván elfogyott, mielőtt ez az ismertetés megjelenhetett volna róla lapunkban. Ez ritka dolog, ezért különösen is figyelemmel kutathatjuk, mi ennek az oka. A szerző? A téma? A stílus? A vagy-vagy helyett mondjuk így: együtt mindhárom. És az a bizodalmas hit, amely az egész művön átsugárzik.

A *Kép és kerete* című kötet néhány hónapja jelent meg. Nem irodalmár és nem szakíró munkája, mégis olvasmányosan komoly könyv egy gyülekezet keletkezéséről és első éveiről. A budaörsi evangélikus gyülekezetéről.

A szerző

Garádi Péter élete igen gazdag és élménydús. Aránylag fiatalon választott az Úr hívására, és adta át neki az életét. Halgazdasági szakmérnöként nyolc évet töltött családjával Brazí-

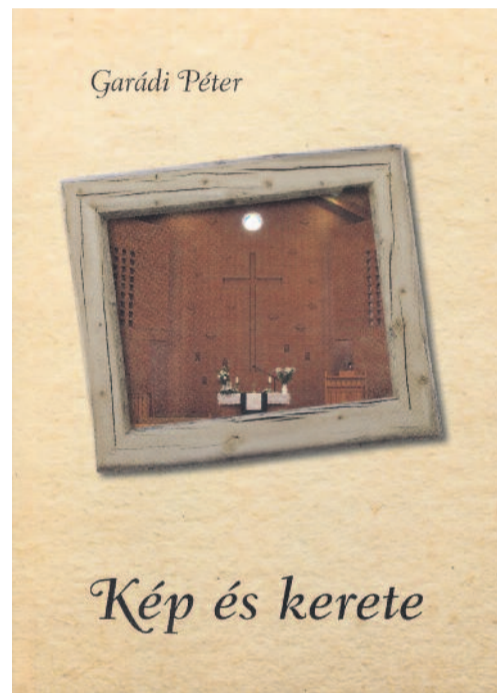
A napi küzdelmekben az odaszánt életű lelkész és a felügyelő szorosán, testvéri közösségben együttműködik a nagy cél, a gyülekezet, az Úr ügye érdekében. „Imapárként” imádkoznak hetente együtt a gyülekezetért, Isten országáért, ébredésért, és támogatják egymást, ahogyan az Úr tisztogatja és erősíti őket.

Egy alázatos, de szilárd lelkész és egy mindenre odaszánt felügyelő egymásra talált. És ebből a kis közösségből nőtt ki a nagyobb, a mára életképes, bizonyosítvány gyülekezet. Amely a város minden polgára számára világitó jel a csodálatos Megváltóról.

Elfogyott!

Nem a gyülekezet, mint általában a mai világban, hanem a könyv. Mert általános értéke és biztatása van minden fogyó vagy ellankadó gyülekezet számára: van előre, van tovább, lehet ébredés, van megújulás. Van Élet. Mert feltámadott, élő Urunk van. Ezért fogyott el olyan hamar.

Szükségünk volt erre a fölrázó könyvre, mert nagy szükségben van egyházunk. Meg kell értenünk, hogy a személyes

liában. Itt, a külföldi és hívó ember bizonyos magányosságában még inkább megélték annak fontosságát, hogy az élő Istenbe kell és lehet kapaszkodni minden helyzetben. Igazán értékes lett számukra az úrvacsora lelki közössége is Krisztussal és a testvérekkel. Találtak egy élő hitű evangélikus gyülekezetet, amely példa és minta lett *Garádi Péter* későbbi itthoni szolgálatához.

Hazatérve Budaörsre kerültek, ahol a szerző elhívást nyert a felügyelői (felvigyázói) szolgálatra. Ennek során nagyon jól tudta hasznosítani tapasztalatait és azt a bizonyosságot, hogy Isten mindig vele van a népével.

A gyülekezet

Nagyon szemléletesen tárul elénk a könyvben egy gyülekezet alakulása. Missziói területeken hallottunk ilyenről, az ősegyházban is sok gyülekezet támadt, ahogyan az *Apostolok cselekedeteiről* írt könyvben is olvashatunk róla – de hogy Magyarországon is: erről csak ritka esetben tudunk manapság az evangélikus egyházban.

A könyv nagy értéke, hogy reményt ébreszt: mégis van ilyen! Nem kell a szörványokban lemondani a közösségről, és összevonásokkal, távolról végzett egy-egy lelkesítő látogatással valahogy vegetálni hagyni. Keletkezhet új gyülekezet, és megerősödhet egy kicsiny szörvány is. Fogyó evangélikus egyházunknak ez nagy biztatás!

Érdekesítően tárja a kötet az olvasó elé, ahogyan a hívók egymásra találtak, ahogyan ott belül, a szívükben érzik Isten hívását és biztatását, ahogyan „azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van” (Róm 8,28)

átadott élet és misszió, odaszánt élet nélkül csak egy karitatív, jóléti szervezet leszünk a többi között. Márpedig az egyház minden szeretetmunkájának, tanítói szolgálatának csak akkor van értelme, ha a „keresztén pluszt” is nyújtja. Mert a többit ugyanúgy – ha nem jobban – végzik mások. De örök segítséget csak az Úr adhat.

A könyv címe is sokat mond: *Kép és kerete*. A keret a gyülekezet és az egyes ember, a „kép”, a tartalom és lényeg pedig Isten munkálkodása. Ahogyan ma is velünk van, tisztogat, erősít, vezet a földi célokban is az örök cél felé.

Ha evangélikus gyülekezeteink és tagjaik túl tudnak tekinteni a kereten, akkor nagy biztatást és sok-sok példát találunk ebben a könyvben a maguk szolgálatához. Hogy egyre több gyülekezet egyre inkább bizonyosítvány és szeretettel közösség lehessen, amelynek vonzása van a szükségben lévők és a „mindennel beteltek” számára is.

Nagy biztatást kaptunk: nem szükségeszerű, hogy elfogyjon a gyülekezet, a türelmed, a reménységed. Lásd a példát, és a magatok lehetőségei szerint, de az Úrban való bizalommal te is munkálkodj közösségedért.

Jó olvasást!

■ SZÉLL BULCSÚ

Garádi Péter: Kép és kerete. Egy szemtanú beszámolója és vallomása Isten gyülekezetét teremtő, építő és fenntartó munkájáról. Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület, Budaörs, 2012. Ára 2100 forint. Kapható a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) is.

„Hogyan tegyük be egy zsiráfot a hűtőbe?”

Presbiteri csendesnap Albertiben

Április végén, egy szokatlan kánikulai napon vágott neki úti céljának a cinkotai gyülekezet frissen megválasztott presbitériuma, hogy csendesnap keretében gondolja át az elkövetkező hat év gyülekezeti teendőit.

„Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem? Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta.”

A kezdőáhitatot a 121. zsolttár alapján *dr. Agod Anett* hatodéves teológus tartotta. Az általa vezetett beszélgetés az egyházban vállalt közösségi szolgálat témáját járta körül. Előadásával Anett egyúttal egyik vizsgakötelezettségének is eleget tett.

Az egyházi esztendőről és a keresztény szimbólumokról *Wulfré*

dr. Kinczler Zsuzsanna nem csupán beszélt, hanem néhány, az ünnepköz-

FOTO: VETŐ ISTVÁN

rökhöz kapcsolódó éneket meg is szólaltatott a presbitériummal.

A „csapatépítő tréning” utolsó előadója *Vető István* lelkész volt, aki a címben szereplő kérdéssel tesztelte az

egybegyűlték problémamegoldó készségét. Bár a válaszával többeknek akadtak nehézségei, az általa vezetett beszélgetés arra világított rá, hogy az első pillanatban bonyolultnak látszó feladatok közös akarrattal, együtt gondolkodással könnyebben megoldhatók.

Bár testben és szellemben elfáradva, de lélekben megerősödvé és a jó együttműködésben bízza hagyta maguk mögött a presbiterek az Alberti Evangélikus Szeretettotthont (*képünkön*).

Akit pedig érdekel a válasz a címben feltett kérdésre, látogasson el a cinkotai evangélikus gyülekezet honlapjára (<http://cinkota.lutheran.hu/>)!

■ SZÁSZ JÓZSEF, SZÁSZNÉ GÖDÖR KATALIN

Fabiny Tamás május 6-án egyházunk képviselőjében részt vett Jari Jolkkonen kuopioi püspök beiktatásán. A kelet-finnországi egyházmegyét számos gyülekezeti és személyes kapcsolat fűzi egyházunkhoz, a jövőben reményesség szerint testvér-egyházkerületi kapcsolat létesítésére is sor kerülhet. A püspökiktatáson részt vettek a *porvooi egyházközösség* tagegyházainak vezetői Svédországtól Angliáig. A kelet-közép-európai régiót a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett az észti és az inkeri egyház vezetői képviselték. (Jari Jolkkonen a püspöki csoportképen az első sorban jobbról a második.)

■ JUHA ANTIKAINEN felvétele

Istentiszteleti rend • 2012. május 13.

Húsvét ünnepe után 5. vasárnap (Rogate). Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Jn 16,23b–27; 2Móz 32,7–14. Alapige: Róm 8,24–27. Énekek: 72., 322.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Kovács Viktor; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 9. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10.; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyer, IV. Tóth Aladár út 2–4. de. 9. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (asztali beszélgetések) dr. Varga Gyöngyi; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., Üllői út 24. de. 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkőczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) Kovács Viktor; du. 6. (vespera) Schulek Mátyás; XI., Németszőlgyi út 138. de. 9. Missura Tibor; Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3. du. 6. (úrv., Tamás-mise); Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lócsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. dr. Agod Anett; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. dr. Agod Anett; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. 10. Kovács Áron; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (családi) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (gyülekezeti közgyűlés) Bence Imre; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (református templom) du. 2.; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2012. május 17.

Mennybementel ünnepe. Liturgikus szín: fehér.
Lekció: ApCsel 1,1–11; 1Kir 8,22–28. Alapige: Jn 14,1–12. Énekek: 278.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Balicza Iván; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 9. (úrv.) Szalay Tamás; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. du. 6. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10.; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér du. 6. Bálintné Varsányi Vilma; Deák tér, V., Deák tér 4. de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; Fasor, VII., Városligeti fasor 17. du. 6. (egyházzenei istentisztelet); Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33. du. 6. Szabó Bertalan; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkőczy Péter; du. 6. (taizés áhítat); Kelenföld, XI., Bocskai út 10. du. 6. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. du. 6.; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. du. 6. Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lócsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; Rákospalota, XV., Régi Főti út 73. (nagytemplom) du. 6. Ponicsán Erzsébet; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. du. 6. Deák László; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. du. 6. Széll Bulcsú; Budafok, XXII., Játék u. 16. du. 6. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. du. 6. Endreffy Géza. Összeállította: BODA ZSUZSA

Kirekesztés, elfogadás, befogadás

6. Életfonal evangélikus életvezetési tábor

► Piliscsabán rendezte meg a KÖSZI, azaz a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért április 27–30. között a 6. Életfonal evangélikus életvezetési tábort Horváth Márta vezetésével. A KÖSZI lelkes keresztény fiatalokból álló csapat, amely – egyéb programok mellett – az év minden szakában más-más tematikájú táborba invitálja a fiatalokat. A május eleji hosszú hétvégén tartott rendezvényhez idén is a Béthel Evangélikus Missziói Otthon biztosította a helyszínt. Az Életfonal biblikus szövetét közös éneklések, zenélések és áhítatok alkották, Kovács Viktor evangélikus lelkész irányításával.

A tábor mottója „Közénk tartozol” volt, a fiatalok ennek jegyében a kirekesztés és a befogadás, elfogadás kérdéseit dolgozták fel. Az izgalmas téma nyitott fülekre és szívekre talált a 7–12. osztályosok körében.

A táborok már-már megszokott programpontja a „kupaktanács”, azaz a kreatív, interaktív témafeldolgozás. A részt vevő fiatalok ezen játékos, dramatikus gyakorlatok és kiscsoportos megbeszélések segítségével járták körbe a napi témákat. Mind a társadalmi szintű, mind az iskolában megjelenő sztereotípiák, az előítélet, diszkrimináció és kiközösítés, illetve ezek feloldása szóba került itt, külön kitérve a Bibliában előforduló példákra.

Az első nap a kirekesztés jelensége állt a középpontban. Az áhítat Zákus történetén keresztül segített megérteni, hogy milyen érzés lehet kirekesztettnek lenni. A délutáni kiscsoportos beszélgetés után a táborozók Pusztai Julianna és Szere-di Éva meghívott bibliodráma-vezetők segítségével a babiloni fogság történetét dolgozták fel és játszották el színes anyagdarabokból összeválogatott jelmezekben.

Vasárnap a befogadással, mások elfogadásával, az esélyegyenlőséggel foglalkoztak a tábor résztvevői. Az áhítat segített abban, hogy megértsék,

miért van szükség egymás elfogadására. Jézus maga is nagyon jól tudta, milyen kirekesztettnek lenni... A délután folyamán szintén meghívott előadó, Schaldl Péter tartott foglalkozást. A képzett pszichodráma-vezető egészen különleges módon és izgalmas feladatokkal járta körbe a témát. A fiataloknak például lehetőségük nyílt egy másik ember, egy másik karakter bőrébe bújni, ily módon megérteni és átérezni mások helyzetét.

A napsütéses tavaszi időjárásnak köszönhetően a nap nagy részét a szabad ég alatt vagy a nyitott kápolnában tölthették a táborozók. A fajsúlyos programok mellett volt lehetőség a kikapcsolódásra is: sportolni, társasjátékozni, zenélni, sétálni vagy csak egyszerűen élvezni a napsütést.

Az utolsó nap délelőttjén az *Őn dönt!* című, a vitakészséget fejlesztő és gondolkodásra serkentő játékban a táborozóknak lehetőségük volt határozott véleményüknek is hangot adni a felvetett kérdéskörökben. Ismét bebizonyosodott, hogy nem vagyunk egyformák, ám ha nem értünk is egyet adott kérdésekben, Krisztusban

mégis léteznek „áthidaló” megoldások. Jó volt látni, hogy a táborozó fiatalok nemcsak elméletben tanulták meg, mit jelent a befogadás, társaik elfogadása, hanem mindezt a gyakorlatban is bizonyították.

Az éjszakai túra mindig nagy népszerűségnek örvend. Hogy mitől különleges ez a kirándulás? Talán az éjszakai erdő csendje, a csillagos égbolt, a régi és új barátok, a mécsesek lángja és a személyre szóló üzenetek által válik igazán emlékeztetéssé az utolsó este.

A tábor végére a kis csoportok igazi közösséggé formálódtak. A családi hangulatnak köszönhetően a vezetők és a vezetettek között igazán meghitt, bensőséges kapcsolat alakult ki. Ez a pár nap mindenkit megerősített abban, hogy igenis fontos észrevenni a másokban az értéket, elfogadni, befogadni a közösségbe és nem hagyni, hogy egyedül maradjon. Sok szeretetért és gondoskodásért hálásak a táborozók az otthont vezető Varga Gábornak és feleségének, Zsuzsának.

A KÖSZI csapata nem pihen, hanem gőzerővel készül a nyári *Napvető evangélikus közösségépítő táborra*, amellyel idén már két alkalommal is várják a régi és új táborozókat. A *Napvető ifi* július 29. és augusztus 4.,

a *Napvető kölyök* augusztus 12. és 18. között lesz Piliscsabán „Jézus hírnökei” mottóval.

Részletek a szövetség honlapján (www.koszi.net) olvashatók.

■ HORVÁTH MÁRTA

Célhoz az eszközt

Nemrégiben jelent meg egy tanulmány arról, hogy a felhasználók az okostelefonjaikra telepített alkalmazások mekkora hányadát használják.

Az okostelefon napjainkra nem sokban különbözik egy rendes számítógéptől. A mérete persze más, és egészen biztosan nem lehet annyira kényelmesen szöveget bevinni rajta, mint egy normál méretű billentyűzeten, de cserébe mindig tudja a tartózkodási helyünket, és érzékeli a mozgást is.

Mivel az ilyen készülékekre írt programok gombamód szaporodnak, nem csoda, ha a felhasználók többsége letölti és kipróbálja az érdekesnek tűnőket. Aztán többé nem is néz feljűk. Illetve egészen pontosan a felhasználók 38%-a indítja el még az első hónapban, de egy év elteltével az alkalmazások nagy részét már csak a kipróbálók 4%-a használja.

Az interneten már régóta használatban vannak aktivitásra serkentő különféle értesítések. Ha kedvenc közösségi oldalunkra nem jelentkeznünk be egy ideig, akkor jó eséllyel kapunk érdeklődő e-mailt arról, hogy vajon minden rendben van-e velünk. A mobilos alkalmazások közvetlenül a készüléken jelenítik meg üzeneteiket, ezért valójában egy idő után hálásak leszünk azért, ha huzamosabb ideig nem akar senki telefonhasználatra készíteni minket.

A mindennapos használatban lévő weboldalak és alkalmazások éppen annyira jellemzőek az emberre, mint egyéb szokásai, például hogy melyik

tévécsatorna híradóját nézi, vagy melyik újságot olvassa. Napi tevékenységeink során pedig megkülönböztethetjük azokat az oldalakat, amelyeket pusztán információszerezésre használunk, és azokat, amelyekre valamely cél elérése érdekében van szükségünk. Ez utóbbiak esetében jóval hajlamosabbak vagyunk a váltásra, ha egy új piaci szereplő olyan funkcióval rukkolt elő, amely jobban megfelel a céljainknak.

Ha minden jól halad, akkor e sorok írója a lap nyomásának napján kovászos uborkát fog enni. Azt eddig nem tudta, hogy ez a remek savanyúság nemcsak kenyérral készíthető, hanem burgonyával is, így az év első kovászos uborkája kísérleti darab lesz.

A recept a *NoSalty.hu* nevű „webszakácskönyvből” származik, ahol külön kategória van erre a remek eledelre (<http://www.nosalty.hu/receptek/kategoria/savanyusag/kovaszosuborka>). Ha ez a recept beválik, akkor a készítőt semmi nem fogja visszatartani attól, hogy feliratkozzon az oldalon található kategóriaértesítőre, amelynek segítségével a rendszer jelezni fogja, ha más receptet küld be valaki ebben a témában.

A kovászos uborka elkészítésének napját is rövid gondolkodás előzte meg. Mivel a nagy dunsztosüvegni adagot napfényen kell érlelni, ezért a *Közpönyeg.hu* szolgáltatás segítségével lett kitézve a művelet időpontja. Az oldal tizenöt napra előre ad időjárásjelzést, így segítségével könnyen felmérhető, hogy meleg vagy csapadékos periódus követke-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

zik-e. Mivel az oldalnak még nincsen saját alkalmazása iPhone-ra, ezért a cikk szerzője a telefonján az *Időkép.hu* szolgáltatását használja, amely hét-, illetve harmincnapos előrejelzést kínál. Bár ez utóbbi még az előző több tíz év adatainak elemzése mellett is pontatlan lehet, néha jó szolgálatot tesz, ha például előre szeretnénk kiválasztani a kirándulásra leginkább alkalmas hétvégéket.

Már korábban is elmondható volt, hogy a felhasználó általában egy típusú feladatra csak egy eszközt használ. Az okostelefonok annyiban változtattak ezen, hogy ez az állítás egyazon platformra igaz. A számítógépen böngészve a kedvenc időjárásoldalunk lehet más, mint amelyet a kézi készülékünkön használunk. Ugyanígy néha kiírhatjuk az izgalmas új receptet egy papírdarabra a monitor előtt, de az is lehet, hogy a konyhapultra helyezett mobilról egy másik oldal ajánlatát böngésszük, miközben adagoljuk is a hozzávalókat.

Vajon az ember hite mennyire számít olyan tevékenységnek, amelyet valamely cél érdekében végzünk? Vajon a fenti eszmefuttatás alapján mennyire cserélhetők le egymással a különböző felekezetek weboldalai? Olvassák-e a hívek például egy másik protestáns egyház honlapját csak azért, mert azt kényelmesebb okostelefonon böngészni? Ösztönzésnek nem rossz elképzelni ezt...

■ NAGY BENCE

Ovisolimpia

Ez évben harmadik alkalommal rendezték meg az országos evangélikus ovisolimpiai játékokat. A csöppsegeket megmozgató versenyeket már hagyományosan a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és If-

júsági Osztályának (GYIO) munkatársai készítik elő, ám az óvodák helyben, saját intézményükben bonyolítják le őket. Május 4-én egyháznak húsz óvodájában vehettek részt a gyerekek változatos progra-

mokban. A GYIO az ovisolimpia „játékosait” a csoportokban folyó fejlesztőmunkát segítő könyv- és játékosmaggal jutalmazta.

(A fotókat a *celldőmölki Hajnalcsillag Evangélikus Óvodától* kaptuk.)

Istenes versek szavalóversenye

Tizedik alkalommal rendezték a Budafoki Evangélikus Egyházközségben szavalóversenyt, amelyen a versenyzők a magyar istenes versek valamelyikével indulhattak. A zsüri elnöke idén is a Kossuth-díjas *Kubik Anna* színművész volt.

Az év versenye különlegessége, hogy a jeles alkalmon már a kerületi selejtezőkből továbbjutott döntősök mutathatták be tudásukat. Annak ellenére, hogy az esemény a középiskolai ballagások napjára esett, szép számban jelentek meg érdeklődők, és hét kerületi iskola tizenegy tanulója mérte össze tudását a budafoki döntőn.

A zsürielnök értékelése szerint az elmúlt évekhez képest jelentős előrelépést jelentett, hogy – a szigorúbb válogatásnak is köszönhetően – már nem voltak szöveg tanulási problémák, bizonytalanságok. *Kubik Anna* kiemelte annak fontosságát, hogy a versmondónak legyen átadni kívánt üzenete, mondanivalója a választott verssel. A szív, az ész, a kommunikációs képesség és a személyes kötődés a versmondásban elengedhetetlen.

Az eseményt megtisztelte jelenlétével *Szabolcs Attila*, a kerület polgármestere. Az eredményhirdetés

során *Solymár Gábor* lelkész is köszöntötte a résztvevőket, reményét fejezve ki, hogy közelgő nyugdíjazása nem jelenti ennek a szép hagyománynak a végét.

A versennyel kapcsolatban az idei rendezvény szervezője, *Orbáné Patiki Éva* elmondta, hogy az általa vezetett kerületi magyar munkaközösség tevékenyen részt vett a verseny selejtezőinek lebonyolításában. Ennek a munkának köszönhető, hogy idén a budafoki evangélikus templomban valóban a legjobb tanulók mérhették össze tudásukat.

■ KISS TAMÁS / *Evangélikus.hu*

EVÉL&LEVÉL

Ha bajban vagyunk, az Úr küld segítőt!

A baj akkor kezdődött, amikor az érgyógyász megállapította, hogy most nem az erek gyulladtak be, hanem az ízületek az amúgy is fájós lábamban. Kaptam is rá orvosságot, kenceficét meg jó tanácsot, hogy pihentessem. Igen ám, de másnap dolgom volt a városban, hát csak útnak indultam.

Kocsival mentem, mivel gyalogolni már nem bírok. El is intéztem a dolgaimat, csak éppen a tankolást hanyagoltam el. Az én kicsi kocsim még befordult az Ady Endre utcába, azután szépen leállt. Csakhogy egyetlen hely sem volt az útszéli parkolósávban. Bekapcsoltam hát az elakadásjelzőt, és vártam, hogy valaki jöjjön a kocsijáért. Úgy fél óra múlva jött is egy fiatalember. Épp indulni akart, amikor odasántikáltam hozzá, és megkértem, hogy ha kiáll, legyen szíves, segítsen betolni az üres helyre az én árva kocsimat. Segített is szívesen, ezúttal is köszönöm neki!

Nagy keservesen hazasántikáltam az utca közepéig. Most már csak benzinért kellett volna elmennem, ha bírtam volna. A szomszédok sem voltak otthon, hát felraktam a lábam az ágyra, hogy megpihenhessem.

Azután elindultam, hogy majd félúton, az orvosi rendelőben megpihenek, és megyek tovább, a Kert utcai benzinkúthoz. Nincs az messze, amikor kocsi-val megyek, de így nagyon messze volt. A rendelőben szusszanva egy kicsit elmeséltem a doktor úrnak, milyen bajban vagyok, mire ő: „Tessék megvárni, elviszem.” Ugyanis már vége volt a rendelésnek.

Leírni sem lehet, milyen boldog voltam, mert a lábam egyre jobban fájt. Elmentünk a benzinért, bele is öntöttük a tankba. A doktor úr még azt is megvárta, elindul-e a kocsim. Neki is köszönöm az önzetlen segítséget!

De még nincs vége, mert otthon, ahogy beléptem a garázsba, megbotlottam a küszöbön, és elestem. Sajnos így öregesen az ember már a sima földön is megbotlik. Annyira megrándult a fájós bokám, hogy a szomszédok vittek föl a lépcsőn. Mindenki mondta, hogy hívni kell a mentőt, és be kell menni az ügyeletre, mert jön a hűsvét, és akármi is történetet azzal a dagadt bokámmal.

A szomszéd *Marika* már készen is állt, hogy bekísér, de megpróbáltuk gyógyítani. Felpolcoltuk, vizes ruhával borogattuk, és az este egyre közölgött.

Megjötték *Sztankó Gyöngyikék (nyíregyházi evangélikus lelkész – a szerk.)*, kérdezték, hogy mi volt a baleset, hát bevallottuk, hogy nem mentünk el. Akkor pedig máris öltöztek – mondták –, mert bevisznek. Lecipeltek, bementünk, és ott is ritka szerencsénk volt, mert még kevesen várokoztak, rögtön sorra kerültünk.

Az ügyeletes orvos felküldött az emeletre, a röntgenbe. Gyöngyike becsengetett, nyílt az ajtó, és megjelent az én drága ismerősöm.

„Drága *Ilidikém* – örültem meg neki –, hát mi mindig csak itt találkozunk!” Voltam már nála egy borzasztó álltöréssel meg kislábjújtörésekkel. Itt is hamar végeztünk, megígérte, hogy mindjárt leküldi az eredményt az orvosnak.

Mire leérkeztünk, tele volt a rendelő betegekkkel. Már csak az ajtó mögött tudtam megállni, amíg a doktor úr megnézte a felvételeket és megírta a papírokat. Elmondta, hogy hála Istennek nincs törés. A megrándult bokámra felírt kenőcsöt, vizes borogatást, felpolcolást és három hét pihenést.

Még elmentünk a patikába, azután Gyöngyikék hozhozta és felcipeltek az emeletre. Nekik is köszönöm! Az Úr áldja meg minden kedves segítőt! És most itt a hűsvét ünnepe. Máskor én szoktam várni minden finomsággal kedves keresztgyermekemet, testvéreimet, ismerőseimet. Most is meg van szépen terítve a nagy asztal a szép szobában, de most ők hozták nekem a finom hűsvéti eledeleket.

Köszönöm, Istenem! Bár fáj a lábam, de olyan boldog vagyok! Az Úr áldja meg ezt a sok jó embert! És ez mind a nagyhéten történt.

■ HENZSEL ILONA (*Nyíregyháza*)

Helyesbítések. Nem igazán meglepő módon hibák sorozatát „sikerült” produkálnunk április 29-i lapszámunkban, amelynek kéziratai szinte egytől egyig a hétfői lapzárta napján érkeztek csak meg szerkesztőségünkbe. A 2. oldalon *Virágvasárnap igéje* „logóval” jelent meg a *Jubilate* vasárnapi textusmagyarázata, a 13. oldalon pedig – állítólag – nem a *Weber-csúcsot* ábrázoló magas-tátrai fotót jelentettük meg a szerző által beküldött (fekete-fehér) felvétel helyett. Mentségünkre szóljon, hogy a publikált (publikus) színes fotóra ilyen néven bukkantunk a világhálón.

Nincs mentségünk azonban a dr. *Barcza Béla* hatvani könyvbemutatójáról írt tudósítás hibáira. (A gyülekezet – hál’ Istennek, jó humorérzékkel megáldott – új felügyelőjének neve helyesen: *Hlavacska Árpád*; a vendég igehirdetőt is tagjai között tudó kórus pedig nem a Vas megyei Acsádról, hanem a közeli Acsáról érkezett.) Nincs mentségünk, hiszen egyébiránt mi is osztjuk a kiváló kollégánk szakkönyvében foglaltakat az *ellenőrzésről*: „A pontosság az újságíró egyik legfőbb erénye...” Miután azonban munkánk legnagyobb részét a kéziratok gondozása (a szerzői hibák javíthatása) adja, talán érdemes citálni a kézikönyvből az idézett bekezdés további részét is: „Természetesen az anyaggyűjtés során is létfontosságú (helyesen feljegyezni a neveket, adatokat stb.), de a cikk megírásakor is csúszhatnak be hibák. Ezért nagyon fontos, hogy az újságíró a kézirat leadása előtt a cikkben előforduló tényeket, adatokat még egyszer ellenőrizze. Ez nem luxus: *alapvető követelmény.*” (*Tóth Szabolcs Töhötöm: Első leütés – Gyakorlati újságírás nem csak kezdőknek*, Másfél Flekk Kiadó, Budapest, 2011, 302. o.)

Bár köztudomású, hogy hűbátlan újság nem létezik, olvasóinktól (különösképpen is az érintettektől) ezúton is elnézést kérünk.

A szerk.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Mozgássérültek figyelmébe!

Kedvezményes üdülési lehetőség Berekfürdőn, a Megbékélés Házában

Elsősorban mozgássérülteket, de más pihenni vágyókat is várnak május 21. – június 2. között a Magyarországi Református Egyház kedvezményes üdülési lehetőséget kínáló berekfürdői üdülőjébe. (Jelentkezni részidőre, azaz egy-két napra is lehet.)

Tértési díj 5600 Ft/fő/nap teljes ellátással (szállítás, reggeli, ebéd, vacsora, idegenforgalmi adó). Gyermeknek két éves korig ingyenes, 2–14 év között 3000 Ft/fő/nap.

Az épület és környéke akadálymentesített, az üdültől mindössze 200 méterre van a kiváló gyógyhatású vízzel rendelkező gyógy- és strandfürdő.

Jelentkezni és részletes programlehetőségek iránt érdeklődni az alábbi elérhetőségeken lehet: telefon: 59/319-011 vagy 30/311-2370; e-mail: reberek@t-online.hu; postacím: Megbékélés Háza, 5309 Berekfürdő, Berek tér 19.; honlap: www.berekfurdo.parkia.hu.

EVANGÉLIKUSÉLET.HU

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 13-ától május 20-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
6.00 / m2 <i>A Biblia gyermekeknek – Újszövetség</i> (olasz animációs sorozat)	9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Bruckner: e-moll mise	13.30 / m2 <i>1100 év Európa közepén</i> 18.00 / Pax Tv <i>Utak egymáshoz</i> Böjte Csaba előadása	9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Benne: Haydn: C-dúr mise 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása
7.00 / Mária Rádió <i>Ökumenikus lapszemle</i>	13.05 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Ottlik Géza: Iskola a határon	19.00 / Viasat History <i>Salamon kincsének nyomában</i> (amerikai dokumentumfilm)	14.06 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Erdélyi János filmrendező
8.00 / Civil Rádió <i>Református óra</i>	17.15 / Duna World <i>Magyar történelmi arcképcsarnok</i> Eötvös József (1813–1871)	19.54 / Kossuth rádió <i>Esti mese</i> Lackfi János: Domboninnyi mesék	21.05 / Bartók rádió <i>Itt a helyem</i> Dsidá Jenő versei
11.10 / m1 <i>Református magazin</i>	20.00 / Pax Tv <i>A Megfeszített (koncertfilm)</i> 21.25 / Duna Tv <i>Kultikon</i> (kulturális magazinműsor)	20.00 / Duna Tv <i>Fanny és Alexander</i> (svéd film, 1982)	21.15 / Duna World <i>Jelkeresztől a Szent György-keresztig</i> (magyar ismeretterjesztő film)
11.45 / m1 <i>Evangelikus templomok</i> (ismétlés: 14.45 / m2)	23.00 / Bartók rádió <i>Live Jazz</i> Sarah Vaughan énekel, a Los Angeles-i Filharmonikus Zenekar játszik	20.35 / Duna World <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)	21.20 / Bartók rádió <i>Mesterművek – mesterfokon</i> Vivaldi: Nisi Dominus (126. zsoltár)
12.30 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár) <i>Lélakhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió összeállítása (www.vorosmartyradio.hu)	23.15 / Mária Rádió (Budapest) <i>Mégis szeretni</i> Gyökössy Endre tanítása	22.30 / Bartók rádió <i>Intermezzo</i> Dobozy Borbála csembalózik	0.25 / m1 <i>Zegzugos történetek</i>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 15.00 / Pax Tv <i>Kerékpártúra egyháztörténeti utakon – Túl a Tiszán</i> 16.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra francia módra</i> (francia ismeretterjesztő film) A Saint-Denis-katedrális	10.50 / Duna Tv <i>1 könyv</i> 14.06 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Szénási Sándor kőfaragómester	8.15 / Duna Tv <i>Dsidá Jenő</i> A költőre emlékezünk... 10.30 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Püspökkenyér	8.00 / Civil Rádió <i>Lélakhangoló</i> Az Evangelikus Rádiómisszió összeállítása (www.civilradio.hu)
19.35 / Bartók rádió <i>Con Tempo 2012/3</i> Az Amadinda ütőegyüttes hangversenye	15.10 / Kossuth rádió <i>Prémium Hely</i> Különleges helyek, váratlan helyzetek	14.00 / Pax Tv <i>A templomépítő</i> A Tiszahát az Árpád-korban	10.00 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)
20.00 / Duna Tv <i>A veréb is madár</i> (magyar film, 1968)	15.20 / Duna Tv <i>A Szépművészeti Múzeum Régi Képtára</i> (magyar ismeretterjesztő film)	16.35 / m2 <i>Hahó, Öcsi!</i> (magyar ifjúsági tévéfilm, 1971)	10.50 / m1 <i>A kecskeméti református gyűjtemény</i> 13.50 / m2 <i>Református istentisztelet</i>
21.00 / Pax Tv <i>Hét ima</i> (koncertfilm)	21.20 / Bartók rádió <i>Az Alpoktól Zoborvidékig</i> Jeruzsálem	19.35 / Bartók rádió <i>Mozart: Varázsfuvola</i> (kétfelvonásos opera)	15.05 / Bartók rádió <i>Jubilate Deo</i> Évszázadok egyházi muzsikája
22.35 / Duna Tv <i>MűpArt Classic</i> Szergej Nakarjakov és a Liszt Ferenc kamarazenekar	22.05 / Duna Tv <i>Napok, évek, évszázadok</i> Tökécszi László műsora	20.10 / m1 <i>Egy éjszaka királyai</i> (amerikai film, 2006) (117')	20.05 / Kossuth rádió <i>Esti séta</i> Riportok, beszélgetések a kultúra ösvényein
	24.00 / m2 <i>Laura mosolyog</i> (amerikai filmdráma, 2006) (94')	20.53 / Kossuth rádió <i>Vers napról napra</i> 23.00 / Bartók rádió <i>All That Jazz</i> A Hot Jazz Band játszik	21.30 / Duna World <i>Shakespeare: A vihar</i> Közvetítés a Vígszínházból felvételről

GYÁSZHÍR

Fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy dr. Eördögh Endre május első napján, életének 74. évében elhunyt.

Szeretett hozzátartozónk temetése május 25. napján, 13 órakor lesz a bajai Rókus temető ravatalozójából evangélikus szertartás szerint.

Evangelikus műsor a Magyar Televízióban

Az Evangelikus templomok című műsorban május 13-án, vasárnap az m1-en 11.45-kor, az m2-n 14.45-kor a bonyhádi és a bakonycsérnyi evangélikus templommal ismerkedhetnek meg a tévénézők. Szerkesztő: Nagy László.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 13.)

Én hű vagyok – így szól az Úr –, nem tart örökké haragom. Csak ismerd el bűnödöt, hogy hűtlenül elhagytad Istenedet, az Urat. Jer 3,12b–13a (Lk 15,18; Jn 16,23b–28/29–32/33; 1Tim 2,1–6a; Zsolt 92) Az Ószövetség történeti könyvei egyébről sem szólnak, mint Isten népének állhatatlanságáról, hűtlenségéről. Vannak időszakok, amikor az emberek magukba szállnak, majd kis idő múlva ismét elfeledkeznek az Úrról. Bizony ők a mi Istenhez való viszonyunkat, magatartásunkat is példázzák. Amit Jeremiás vigasztalásul hirdet a népnek, Pál apostol azt így summázza nekünk: „Ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad, mert ő magát meg nem tagadhatja.” (2Tim 2,13) A hűség isteni „tulajdonság”.

Hétfő (május 14.)

Megtudjátok, hogy az élő Isten van köztetek. Józ 3,10 (ApCsel 4,33; 1Kir 3,5–15; 2Tim 1,13–18) Azzal a bizonyossággal és megtapasztalással kezdték meg honfoglaló harcukat a zsidók, hogy nemcsak a maguk erejében és képességeiben kell bízniuk, hanem az élő Úr van velük. Istennek köztük való jelenlétét felismerték a pogány népek is. Ez derül ki a jerikói Ráháb vallomásából (Józ 2,9–10). Józsué kijelentése után – az élő Isten köztetek van – kérdőjelet kell tennünk. Egyházunkban, gyülekezetünkben, családi és egyéni életünkben nyilvánvaló, hogy az élő Isten közöttünk van?

Kedd (május 15.)

Lelkemet adom belétek, életre keltek, és letelepítelek benneteket a saját földetek. Akkor megtudjátok, hogy én, az Úr, meg is teszem, amit megmondtam. Ez 37,14 (1Kor 15,26; 2Móz 17,8–13; 2Tim 2,1–13) Csodálatos evangélium ez a babiloni fogságban élőknek, akik így keseregtek: elszáradtak a csontjaink, és elveszett a reménységünk, végünk van (37,11). Isten az ő népét – bennünket is – megújítani és megeleveníteni akar. Vegyük komolyan és hittel a szavát: „meg is teszem”. A mi dolgunk, hogy kérjük, hívjuk Isten megelevenítő, megújító Szentlelkét, mint azt Ezékiel is tette: *Lélek, jöjj!* (37,9)

Szerda (május 16.)

Téris magadhoz, Uram, és mi megtérünk, tedd újra olyanokká napjainkat, mint régen voltak! JSir 5,21 (Mt 18,12; Lk 11,1–4; 2Tim 2,14–26) Jeremiás más alkalommal is így imádkozik: „Téris meg engem, hogy megtérjek, mert te vagy, Uram, az én Istenem!” (Jer 31,18) A próféta tudja, hogy az ember megtérni sem tud Isten segítségével nélkül. A megtérés nem teljesítmény, még kevésbé érdem. Az teljes mértékben – kegyelem. Isten ajándéka.

Csütörtök (május 17.)

Szolgáltatatok igazságot a nyomorultnak és szűkölködőnek! Zsolt 82,3 (2Thesz 2,17; Lk 24, / 44–49/50–53; ApCsel 1,3–4/5–7/8–11; Fil 2,6–11) Ez a mondat figyelemfelkeltés az elfoglalt és részrehajló bírák ellen, akik megalázzák a szegényt és a kiszolgáltatottat. De általános üzenete mindannyiunknak szól: Isten gyermeke nem lehet igazságtalan. Ha Krisztus szeretete határozza meg az életét, akkor „nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal” (1Kor 13,6b).

Péntek (május 18.)

Ki akar még önként, bőkezűen adakozni az Úrnak? 1Krn 29,5 (2Kor 9,7; Jn 18,33–38; 2Tim 3,1–9) Dávid király kérdezi ezt, amikor a templom építésére összegyűjtött értékekről számot ad. Ma különös „akusztikája” van ennek a kérdésnek. Az emberek nagy része ugyanis úgy tartja, hogy a vallás, az egyház sem egyéb, mint – üzlet. Ezért mi bizonyos szegénylős visszafogottsággal beszélünk anyagi ügyeinkről. De egyfelől őseink példája – sokszor hatalmas áldozata – bátorító példa lehetne a számunkra. Másfelől ma is igaz: „...a jókedvű adakozót szereti az Isten.” (2Kor 9,7)

Szombat (május 19.)

Tud meg tehát, hogy a te Istened, az Úr az Isten. Állhatatos Isten ő, aki hűségesen megtartja szövetségét ezer nemzedéken át is azok iránt, akik szeretik őt, és megtartják parancsolatait. 5Móz 7,9 (Róm 3,3–4a; Ef 6,18–20/21–22/23–24; 2Tim 3,10–17) A héten másodszer kerül elő az ige kapcsán a hűség. Talán nem véletlenül. Ezt az ószövetségi állítást magyarázza Pál a levelében: „Mi következik azonban ebből? Ha egyesek hűtlenné váltak, vajon az ő hűtlenségük megszünteti-e Isten hűségét? Szó sincs róla!” (Róm 3,3–4a) Ezek a mondatok nem szorulnak magyarázatra.

■ ID. PINTÉR KÁROLY

Meghívó

A Huszárik Zoltán Alapítvány szeretettel meghív mindenkit május 13-án, vasárnap délután 15 órára a Domonyi Kultúrotthonba Huszárik Zoltán filmrendezőnek, Domonyi község szülöttének 81. születésnapjára megemlékezésére. A rendezvényen levetítjük Huszárik két kisfilmjét: *Tisztelet az öregasszonyoknak*, *Capriccio*.

A vetítés után kötetlen beszélgetésre várjuk a megjelenteket vendégeinkkel: Schaffer Erzsébet író, Nagy Anna színművész, Huszárik Kata színművész, Mátis Lilla, Huszárik Zoltán munkatársa, Balogh Kálmán, a kuratórium elnöke.

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu • Előfizetés: elofizetes@evelet.hu.

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ball@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sando.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Tördelőszerkesztő: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa

– Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilio Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zárt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

